

308291

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I. చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 23 వ తేది బుధవారము. No. 158
సంపుటము ౧ ఆనంద నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ చ వితి ౪ సంచిక ౧౫౮

ఆనందా ఫౌంటెన్ వేనా.

౧౪ వన్నె బుగారు నిబ్బు చేర్చబడియున్నది. పెద్దకొఱాయి యున్నందువలన ఇంకి చాలాపట్టును. విద్యార్థులు వేలకొలది కొనుచున్నారు. వలయువారలు కాలయాపనమును చేయకకొందురు గాక. ఇయ్యది వెడల్పు నిబ్బుతోగాని సన్ననిబ్బుతోగాని విక్రయింపవగును. వెల. రు. 1-12-0. క్రిందవ్రాసియుండు విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

శృంగార నైషధము.

'నైషధం విద్యదోషము' అని ప్రసిద్ధిచెందిన శ్రీహర్షుని నైషధమునకు తెనుగు. ఇది శ్రీనాథుని కృతి. అతి ప్రాథమిక విషయము, జగద్విజయము: ఈ పద్యములలో ఒక్కొక్కటికిని టీకాతాత్పర్యములు, ఉదాహరణము, వ్యాకరణము, అలంకారము, నిఘంటు ఎచ్చలెచ్చలు ఏదేనికాలయోగో సర్వమును చెప్పుబడియున్నది. అతి సుందరమైన పటములకూడ చేర్చబడి మేలైన కాగితములు, చిన్ననైజును కలిగి మంచికాలికోడైండు చేయబడి యున్నది. లెపాలాభిర్ను ప్రత్యేకము వెల. రు. 3-8-0.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ కంపెనీ

ఆనందా ముద్రాలయము. బ్రాడ్వే, మదరాస్.

THE MASTERPIECE OF
GEORGE W. M. REYNOLDS.
Printed in bold types on Superior
Glazed Paper.

The repeated wishes of many a lover of best modern fiction, both Indians and Europeans from several parts of India, Burma and Ceylon, have induced us to undertake present ing in neat attractive volumes, printed on superior glazed paper in bold and beautiful type the following famous Novels of The Immortal Reynolds.

The Soldier's Wife. In two volumes, now ready with illustrations Price For two Vols. Rs 1-4-0 Postage As. 3. Extra.

The Faust. a Romance in two volumes. Each volume. As 12. Postage As. 2. The first volume of faust is ready for sale and the second is in print and will be sent soon to the purchasers of the first.

Superior Watch Co.,

Post Box 167, (A) Madras. E

పోస్ట్ జి సహ ఉచితము.

వీరవర్మరాజు మాలినియును.

ఒకపిచ్చితమైన కథ—చదువుటచే మానసోల్లాసము కలుగ జేయుటయే గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన స్వాభోవిశ్మయన కొన్ని విధులను అందుచెలిపి యున్నాము. కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

జాగుసేయక లేతనామే వ్రాయును.

కైద్యకాశ్రీ షణ్మంకర్ గోవిందజి.

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ది న స త్రి క.
ప్రతిదినము 10 పట్ల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0 3 మాసములకు రూ. 3-4-0
6 మాసములకు ,, 6-4-0 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రొప్టన్ ఇంజనీరింగు

కంపెనీ, మదరాసు.

ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,

రయిసు మిల్లులు,

పిండి మిల్లులు,

నీరుతోడు యంత్రములు,

మొదలగు వాటినిన్నిటిని ఆవిష్కరణ గాని, గ్యాసువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుత్ శక్తి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననుచున్నాడు

ఎస్టిమేటులకు, స్కిములకు

మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది

మావద్ద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు యింజనీరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు.

మేము ఎంగల్ బర్న్స్ లూబ్రికేటింగు ఆయిలు లకు ఏజెంటులము.

చిరునామా:—

నెం 7, ఆర్మీనియన్ వీధి,

మదరాసు.

The Crompton Engineering Co.,

7, Armenian Street, MADRAS.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-3-0 అణాలు మాత్రమే

తెలుసెప్పుల మాన్పును. వాయువుపోల్ల బొప్పులు

పొర్చుపునెప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును

వనమూలికలచే హిందూదేశమును

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.

పంచభావచిటి మాదిగొనిన మోసము గలగుడు.

అమృతాంజనము దీపో, నెం. 109, ఫోర్టు బొంబాయి; లేక నెం. 9, జహంగీరువీధి, బార్లిటవున్ మద్రాసు.

బిర్ల

ఆకలిలే

మల?

25

చిరునామా:— ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-కే-౯౯-గుణము.

తప్పక యేదశలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణముగను స్థిరముగను
వుంచును.

ఇతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషాచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గిరరైలుస్టేషనును దెలుపవలెను.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు,

ఎ. వి. యస్. వి. యం. బి.

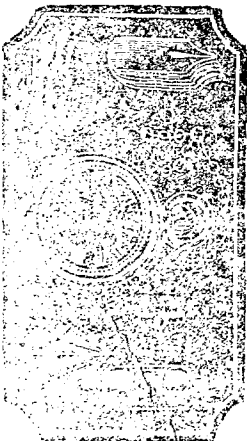
ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. మదరాస్.

శ్రీలింగాం అక్షసు
పండిట్, మదరాస్.

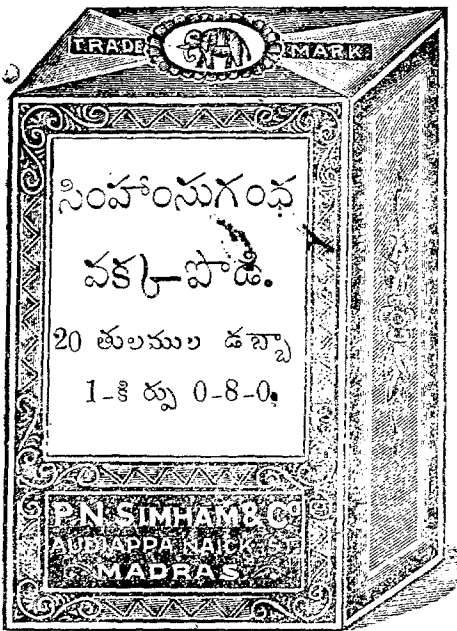
పాకెట్ లివర్ వాచ్.

దీనిక్రయము 6 1/2 మామకులలోనికి రూ 2.14-0 లు మాత్రమే!
5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

ఈ వాచ్ బల్లెన్ మైక్రోస్కోపిక్ పరిశోధక నాణ్యమైన యంత్ర సామానులతో తయారై యిప్పుడే మాత్రము గాకచ్చి యున్నది. కొంచెమైనను కృత్యానములేమం దా సరిమైన కాలక్రమము మా పించు వాచ్ యిదియే మిగుల సుందరమైనది. దీని 6 బహుళు తులనిన:- (1) నాణ్యమైన చేతికడ్డ, (2) పరిమళమైన అత్తరు సీసా, (3) సర్పాకారమైన ఉంగరము, (4) గడియారపు గొలుసు, (5) వివిధమైన స్ట్రీటులెప్పు (6) దిక్కులుమాపెడు కంపోసు.

దయచేసి ఈమోడమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుడు.
బి. ఆర్. వెంకటరమణ అనుకుంపెరి.
నెం. 7, కోపు వెంకటాచలయ్యర్ సందు, మద్రాస్.

పి. ఎస్. సింహం. అంకు కో.,
ఆదియప్ప నాయకబిడ్డి, మద్రాసు.

వనోషధి సారసవరిల్లా

ఇది దహమునంద బుట్ట నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. తీళ్ళపొట్టు, చాతవ గుర్రపొట్టు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయముగును. ఇంకా కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుభ్రము చేయును. శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. కే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కె. కె. ఫననవాడి. నం. ౨. బొంబాయి

No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

గనం.

లక్ష్మి.

బలవర్ధన ఔషధము.

మెదడులో పటుత్వము లేకుండుట, శ్రీలు వెట్టిగా యేడ్చుట, మలబద్ధము, విస్మరత, విద్యవస్త్రము, కెస్సెముకలో నొప్పి, పాలిపోవుట, కృత్యంకత్వము మొదలగు వానిని కుదిర్చి శరీరమునకు బలమిచ్చును. ఇది దేహములో కండలను పెంచును. నెత్తురుకు, మెదడుకు, రక్తనాళములకు విశేషము బలమొసంగును. మూడుబుద్ధు వాడవలసినది. మిశ్రోగము నయముగును. మిశ్రు క్రొత్తమనుష్యుల యింకట్లు కనపడవు.

లక్ష్మి మియంటియందు ప్రతినిమిదివారములకు ఒకసారి సామగ్రియును, లేజన్యును ప్రసాదించును. మంచి ఆరోగ్యము మంచి దేహపటుత్వము యొందుటవలన గల జీవితేచ్ఛ నిది యొసంగును. బుడ్డి 1కి విలువ 2-4-0. మూడుబుద్ధు విలువ 6-4-0 లక్ష్మి టూనిక్ మాత్రము, 32 మాత్రముల బుడ్డి 1-కి 2-0-0. సోలు ఏజెంటులు: **లక్ష్మీ హౌస్ డ్రగ్స్ షాపు**
నెం 106, మింట స్ట్రీటు, మదరాసు.

చక్కని సువాసనగల నెంట్లును ప్రేమించువారు

ఆటోదిల్ బహార్ (రిజిస్టరు)

అనుప్రాగ్ధేయల కుద్దేశింపబడిన అత్తరుపయోగింపవలయును. మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాడవలయుండునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చబడలేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కొటుమీదగాని కొన్ని బొట్టును వేసికొనినయెడల సువాసనలో గూడినపుష్పంతోటి లోనే గూర్చునట్లుండును. ఈ అద్భుతమైన వేయికముల పుష్పములనుండి తీయబడిన అత్తరు యొక్క సువాసనభరించుటకయి ఆటోదిల్ 'బహార్' యివ్వవని మీదగ్గిరినన్ను సాఫుకీపరు నడుగవలయును వారితావున లేజని మాత్రవ్రాయుడు. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, ప్లై జెన్యు అత్తరుగల నెడ్డెసులు బుడ్డి 2-0-0 ఈ అత్తరులో మరగ బెట్టబడి ఘుమఘుమ కొడుచుండు కార్డులు డబ్బు 1-కి 0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారే ధరించవలయును.

సోలు ఏజెంటులు-ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 బామా మనీదు. బొంబాయి.
మదరాసు ఏజెంటు:- మెహత పురుషోత్తం మూర్తి నెం 25, చై నాబగారు రోడ్డు, ప్రవరు బజారు సమీపం మదరాసు.

సర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సుంజీవికంటి ఒక వనమాళిక. ఇదియే మన భూక్తి కుల ఆతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొనవలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును. నపులన కర్మము పోగొట్టుటకు యంతరముంచినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మాత్రవ్యధారంబులగు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి శరీరులకు పటుత్వమును దేహమునకు బలమును కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు సేహములను మొదలంట నాళనము చేయుటలో సుంజీవికంటిది "సర్వజీవన్" షేజి శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు, వృద్ధులు అందరును నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల టిన్ను 1-కి 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము
ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగభీమ.
16 కృష్ణప్ప మొదలిపిడి, తిరునల్లకేళి మదరాసు.

గ్లోబ్ కంపెనీవారి బొటన్ వ్రేలి ముద్రపెట్టెలు.

చాలా ప్రసిద్ధిగాంచినవి. వందల వందలు విక్రయము. వెల పెట్టె 1కి రూ 1-4-0 పోస్టుఖర్చు వేరు ప్రాంమిసరి నోట్లు మొదలగువాటిమీద నిశానిదార్ల చే వ్రేలిముద్ర వేయుట సర్వత్ర ఆవలంబించుచున్నది. వర్తకులు, షేడర్లు, యిసాంబాద్లమున్నగు వారికి మిగుల ఉపయోగము.

గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

సంక్షిప్త పాడి.

డబ్బీ 1కి వెల 0-2-0, 12-కి రూ. 1-2-0.
సుంజీవోష్ణులకు దివ్యౌషధము. సువాసనగలిగి ఉండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు దగిడును. అమృతాంజనముడిపో పోర్టు బొంబాయి.

పొగయెడల రాకపోకలు.

చెన్నపురి నౌకాశ్రయమునం దున్నవి.

1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 28-వ తేది

ప్రేమరు పేరు.	బయలుదేరిన స్థలము.	తేది.	పోయెడి స్థలము.	తేది.
కాన్స్టేబుల్	లికర్ పూలు	14	కలకత్తా	28
చిన్ దాస్	బొంబాయి	14	కలకత్తా	—
జెయిడా	రంగూను	15	రంగూను	—
చుప్రా	అండను	15	కలకత్తా	—
సి. ఆప్ కార్	ప్రెయిట్సు	17	ప్రెయిట్సు	—

రానున్నవి.

బహదూర్	బొంబాయి	19	కలకత్తా	19
కాన్స్టేబుల్	గాలి	24	అండను	26
కృష్ణ అమిలియా	కలకత్తా	25	బొంబాయి	26
అమర్త్యజి	నెటూల్	30	నెటూల్	31

ఈ తేదీలలో కొంచెము మార్పుండును.

వాతావరణ స్థితి

1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 28-వ తేది

ప్రదేశములు.	సెప్టెంబరు 28 తేదీకి ఉత్తరమునందున్న వాతావరణము	కడచిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.		వర్షపాతము.	
		అధికత	నిమిత్తత	కడచిన 24 గంటలలో	సగటు
గోపాలపురము	29.801	90.5	80.3	...	51.92
వాలేరు	29.832	88.2	77.2	...	87.94
కాకినాడ	29.862	90.6	78.5	...	27.87
బందరు	29.865	89.8	78.5	...	24.87
గుంటూరు	...	92.0	75.2	0.84	21.86
నెల్లూరు	29.861	92.9	77.0	...	12.17
మద్రాసు	29.875	88.2	75.9	...	20.60
కడప	29.886	88.9	78.5	0.05	25.81
నాగపట్టణము	29.875	91.9	79.8	0.08	12.15
కొలంబొ	29.898	88.1	74.0	...	85.97
తిరువనంతపురము	29.918	86.4	75.8	...	44.58
కొచ్చికోట	29.916	86.0	76.7	...	1.95
కల్లికోట	29.902	85.3	75.7	...	85.22
మంగళూరు	29.893	87.5	74.2	...	194.44
బొంబాయి	29.899	85.3	77.1	...	80.88
హైదరాబాదు	29.864	85.2	70.4	0.04	89.59
అనంతపురము	...	89.0	71.1	...	28.88
బళ్లారి	29.902	91.2	70.5	3.89	11.46
కర్నూలు	29.917	89.5	72.6	...	14.08
కడప	29.838	89.3	74.2	...	27.78
బెంగళూరు	29.883	85.0	68.0	...	19.11
కొడైకనాలు	22.821	64.9	52.4	0.01	15.18
ఉదకమండలము	29.088	64.6	48.2	0.27	29.41
కోయంబత్తూరు	29.916	90.4	71.9	...	24.35
నెల్లూరు	29.883	91.7	75.0	...	18.85
సేలము	29.889	92.0	74.0	...	20.74
తిరుచనాపల్లి	29.890	95.6	78.4	...	9.11
పుదుకోట	29.893	91.8	77.0	...	18.30
మధుర	29.905	94.4	77.8	...	11.85
తిరునల్వేలి	1.08

చెన్నపురి తీరమునను, కన్నుటకమునందును, వాయు భాగములేగినది. కర్నూరుకుముందు మధ్యమోష్ట పరిమాణము చాలతగియున్నది. ఇతరచోట్ల మార్చుమొత్తము. సర్వార్థము లలోపగటిపూట వేడిమి తక్కువయినది. దత్తమండలము లలో సామాన్యస్థితికి మించినది. రాత్రులయందు వేడిమి సామాన్యస్థితికి లగియున్నది. వాయువులో తేమఅధికముగా గలది. మబ్బులుదట్టముగనున్నవి. సర్వార్థములలో తప్పమిగిలిన చోట్ల జల్లులుపడుచున్నవి. నిన్నటి రోజున నెల్లూరులో 73 అంగుళముల వానకురిగినది. రాజధానిలో చాలచోట్ల గాలి వానలు పట్టచున్నవి.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్న;
వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అక్షయములు వగయిరా మార్పులకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు తాము దినపత్రిక చందాదారుల, వారపత్రిక చందాదారుల వ్రాసినయెడల చాలసమయపుగా నుండుటయేగాక వారికి జవాబులు త్వరగా నొసంగ బడగలవి. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రింపబడిన పేరును నెంబరులోగూడ చించిపంపిన యెడల మాకు పని అతీసులభముగాన, అందరిట్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నారు. ఆం. ప. సం.

దినపత్రిక

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

వృత్తాంతలేఖలు.

రాజమండ్రి వార్తలు
యధానిధి
రాజమండ్రి, సెప్టెంబరు 20:— యధానిధి కొరకై మాకలెక్కరుగారు ఈమధ్య బొనహాలులో నొకగొప్ప సభ గావించిరి. వ్యాపతి సుబ్బారావుగారు అధిపత్యము వహించిరి. లక్ష్మీపురిసహాయముగారు మున్నగుబా రుపన్యసిందిరి. ఒకగొప్ప కమిటీ యేర్పడినది. సుమారు 8000 రూపాయలు తక్షణమే కాగితముమీదపడ్డవి. అదేప్రకారము స్త్రీలుగూడ నొకసభను బాలికా పాఠశాలలో గావించిరి. సభయొక్క ఫలితము మాత్రము ప్రచురముకాలేదు. మనగవర్షుగారి భార్య నిలిపిన నిధికి ఈ యూరిలో బోర్డు వారసానిగారు ఏజంటు అవిడ ప్రోత్సాహము వలన సభ జరిగియుండవచ్చును.
ఆంధ్రులసభ.
ఆంధ్ర ప్రభుజనసభయొక్క ప్రాండింకుమిటి యీ యూరిలో మున్నటి 14 తేది కూడియుండవలెను. ఆమీటింగుకు ఏర్పరుమెంబరు కొరము. ఆర్థులమాత్రమే వచ్చిరి. అందు చేత 14 తేది యందయమున పోలవరం రాజాగారికిని, మోచర్ల రామచంద్రరావు గారికిని తొలినిచ్చిరి. రామచంద్రరావుగారు రాజేను. కాని పోలవరం రాజాగారు, కర్నూరుపు సుబ్బారావుగారు మాత్రము 14తేది 5 గంటలకుకాకినాడనుండి మోటారుబండిలోవచ్చిరి. వారుదిగ్గజుడికి కేక్సెనమెంబర్లు పికారుదయ చేసిరి. రాజాగారు రాచకురుపుచే బాధపడి చాల బలహీనముగా నుండిరి. లక్ష్మీవరపు సుబ్బారావుగారి తొండ్రకి చాల జబ్బుచేసియుండెను. కాబట్టి వారిద్దరును ఆరాత్రినిలుచుటకు నిలులేక వెంటనే కాకినాడకుజరిగిరి. సభ 15 తేది చేయుటకు నిలులేదు. మెంబర్లందరు ప్లీడెడ్జ్ ఒకరోజుననే కేసులుపోతాయి, సామ్యుర్యము. కాబట్టి నిలునబట్టి చాలమంది 14 తేది రాత్రి యేడాటిరి. వేరేపనిమీదవచ్చిన యొకరిద్దరు మెంబర్లుమాత్రము 15 తేది యిచ్చుట్టనుండినే లాభమేమి? కండ్ల నీళ్ళుడుచుటకు ఒప్పుకొనే పనిన్నీయు నిర్ణేత దాగినసాగున.
నియోగల సభ.
ఈసంవత్సర మిసభ రాబోవునెలలో నిచ్చుట జరుగును. ఆహ్వానసంఘమేర్పడినది. విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులగు బుద్ధవరపు నారాయణమూర్తి పంతులు గారిని యధ్యక్షత వహింపుడని కోరినారట. జనుమగు గాక.

సరసాపురం వార్తలు.

(సర్వోపశిల్పకునియొద్దనుండి)
సరసాపురం సెప్టెంబరు 20:— సకలలెక్కరు. మాసము కలెక్కరు. సి. డి. ఏ. క్రాస్తను దొరవారు 18వ తారీఖునవచ్చి ఛార్జీవుచ్చుకొనిరి.
బాలికల బహుమానములు.
ఇచ్చట మిషనరీగానున్న బ్రాంలీదొరవారి యధిపత్యముక్రింద న ర్నాపురం బాలికా పాఠశాలలో 19వ తారీఖున నొకసభ జరిగినది. ఇందుకు మాక్రొత్త సబుకలెక్కరు గారుగూడ విచ్చేసి యుండిరి. గరలుస్కూలు హెడ్డుమార్తరుగారు తమిషార్డులో సీసంవత్సరము బాలికల

సంఖ్య అన్ని తరగతులలోను సుమారు రు200 వరకు వృద్ధియైన దనియు గరలుస్కూలు భవనము 7-8 సంవత్సరముల క్రిందట నిర్మితమైనట్టి కట్టినందువలన నిప్పుడు సరిపోవుట లేదనియు తెలియ చేసిరి. ఈ భవనము రెండు ఇండ్లమధ్య కట్టబడినది. అందువలన దీనికి దక్షిణపుగాలి బోల్చిగా వీచుటలేదు. దక్షిణమున నున్న కాకిలేటివారి కొట్లను ఆక్రమించుకొని గరలుస్కూలు డిల్లీగురు కలుపుటకు యిదివరలో ఇనస్పెక్ట్రేసు కీనియను దొరసానిగారు, నై అధికారులకు వ్రాసియుండిరి. కాని, వారు భరహచ్చుగా కోరుచున్నారన్న కారణముచేత, ఆప్రయత్నము ఆగిపోయినదని తెలియుచున్నది. గవర్నమెంటు వారు స్వల్పముగు తేడాకు ఆలోచించు చున్నందువలన, స్కూలుమార్దులు బాలికలు చాల చిక్కులుపడుచున్నారు. ఈ యంతెమును వెంటనే యినస్పెక్ట్రేసు దొరసానిగారు పరిశీలించి కాకిలేటివారి కొట్లను పుచ్చుకొని, స్కూలుకు కలిపిన యెడల, స్కూలు బాలికలకును మేస్తరులకును మహాపకారము చేసిన వారగుదురు. గరలు స్కూలులో 6-వ ప్రాంథర్లువరకును విద్యగరపు చున్నారు. సర్నాపురం బ్రాంలీసెన్ యూనియను వారు, తాము జరుపుచున్న స్త్రీలపరీక్షకు వచ్చి కృతార్థులయిన, యిద్దఱు బాలికలకు రెండు బంగారు పతకముల నిచ్చిరి. ఆత్మార్థి లక్ష్మీ వరసింహంగారు సంగీతములో మొదటి షిల్లుకు ఒక రిస్టువాచి బహుమాన మిచ్చిరి. ఫీజీలు బాగుగావాయించు షిల్లుకు గరలుస్కూలువా రొక బహుమానమునిచ్చిరి. ఇతర బాలికలకు నొకను ఆనెకబహుమానము లొసగబడినవి. స్కూలుబాలికలచే చిన్న నాటక మొక్కటి ప్రదర్శింపబడినది. సబుకలెక్కరువారు తేదీ, స్కూలు హెడ్డుమార్తురును సంగీతపుమార్తురును తగుతీరిగ్ల ఘించిరి, బ్రాంలీ దొరవారు స్కూలు ఉచ్చదశను గూర్చి, ముచ్చటించి పోయలను, మాస్తరులను గ్లాఖించిరి.
ఉపన్యాసములు.
మైసూరు వాస్తవ్యులను తిరుసగి యినస్పెక్టరును ఆగు యమ. వేంకట్రావుగారు, మాపురమంబరములో, 16, 17, 18 తారీఖులకు, బ్రహ్మకర్మ, భక్తిసాగము, జ్ఞానసాగము, కర్మయోగమునుగుంచి, ఉపన్యసిందిరి. వీరు ఆంధ్ర భాషయందు ముచ్చితవ్రులు. పురజనులు వింటింగులయెడ జూపుచున్న సహజనిరసభావము నీసారీయెనకు వికవలేదు.
పోలీసు డిప్యూటీ మాపరం టెండెంటు.
పోలీసు డిప్యూటీ మాపరం టెండెంటు జి. రాజగోపాలరావు గారుయిచ్చుట వారమురోజులు మకాముచేసి ప్రేమనగొప్పెక్కునుచేసిరి. వీరుయిదివరలో పోలీసు డిప్యూటీమెంటులో విశేష భ్యాతిగాంచి గవర్నమెంటు వారిచే గౌరవించబడినారు. వీరును మాడివిను యినస్పెక్టరు కాళ్ళకూరి నూన్యప్రకాశరావు గారును ఛార్జీవుచ్చుకొన్న తర్వాత ఈడివిను చాల వృద్ధియైనది. దొంగతనములు తగ్గినవి. గోదావరిజిల్లా రాజులొ తాలూకానుండి వచ్చుకొంగలను వీరు బహుమెలకువతో పట్టుకొని క్షీంచు చుండిరి. మాగ్రామములోనున్న దొంగలిప్పుడు తరుచు తలయెత్తుటలేదు.

గోదావరి వరదలు.
మా గ్రామమునకు తూర్పుభాగమును గోదావరియొక్క కాలువగు వకస్త ప్రవహించుచున్నది ఈ సువత్సరము. 2-3. సార్లు వరద వచ్చియున్నది. ఇప్పుడు వరద హెచ్చుగా నున్నది. విశ్వేశ్వరము లాకునొద్ద 20 $\frac{1}{2}$ అడుగులవరకు వచ్చి నట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతవరకు నెచ్చటను, గండ్లుపడలేదు. వరద తగ్గుచున్నట్లు కనిపించుచున్నది. ఇంకను హెచ్చినయెడల పంటలకు, ప్రజలకు ప్రమాదము రాగలదు. మా గ్రామము ఇదివరలో కొంత గోదావరిలో కలిసినది. కాని మాడిన్సోపు బోర్డువారు తాలూకా బోర్డువారు తక్షణసహాయము చేసి, యూరిపాడవున రాత్రి కట్టడము కట్టించిరి ఈపని డి. పి. డిల్లీయ, కన్నచ్చెన్నీ డిపార్టుమెంటువారిచే చేయించబడినది. గవర్నమెంట్ గారును కొంతపనియు, నీ సువత్సరమున కొంతపనియు చేయబడినది. కన్నచ్చెన్నీయు యింజనీరు, కందస్వామి పిళ్ళ గారును, వారి వోతుసీరు భుజంగ రావు నాయుడుగారును, బహుశక్తిగా పనిచేయించుచు న్నారు. రిజెటుమెంటు పూర్తియైనకొని నెంకమాత్రము కు, తాలూకా పడిపోలేదు. ఇందులకు సర్నాపురం నీయులై జిల్లాబోర్డు వారును డి. పి. డిల్లీయ యున్నారు. రిజెటుమెంటుమీద పనుండుటకు రోడ్డువేయించుచు రెండుమాడు ఇండ్లు, ఆట్ర యొక్క సౌఖ్యమును ప్స బోర్డువారును, డిస్ట్రిక్ట్ ఆక్రమణ చేసినయెడ కూడ, మహాపకాపు బడి

వరదల యువద్రవము.

(హులీశకుని యొద్దనుండి).

విశాఖపట్టణము.

విశాఖపట్టణము సెప్టెంబరు 16:—గ్రహణసమయమున సముద్రస్థాయి ముగ్ధత వలన కేలకొలిచి జనుల తీవ్ర ప్రాణదగ్ధుల చేరిరి. పార్శ్వమునాటి చంద్రుడయ్యును, గ్రహణసమయమున కాలివి హీనమయ్యెను. ఆకాశమంతయు మేఘములతోనిండి కారు క్రమ్ముకొని యుండెను. ఏమిచెప్పను జనులకు దురవస్థ వర్ష మప్పుడు ప్రారంభమయి కడవలతో దిమ్మరించినట్లు కురిసెను. నాడు మొదలు నేటివరకు అప్పుడప్పుడు కొంచెము విరామ మున్ను వర్షించుచునేయున్నది. అందులో నేటికయిదురోజు లయినది సూర్యుడు కంటబడలేదు.

ఇది యిట్లుండగ మొన్న సోమవారమురాత్రి తొమ్మిది ఘంటలు మొదలు మరునాడు ఆరఘంటలవరకు ఏనుగుతుండ ములవంటి ధారలతో విధివిరామములు లేకుండ వర్షించిన వర్షమునకు మేరలేదు. ఎనిమిది గంటల వర్షమునకు తక్కువయ్యెడను. ఉదయమారుఘంటలకు వర్షము తగ్గిజనులు తమతమపనులయందు ప్రవేశించి నినదగ్ధులను జరపుచుండిరి. తొమ్మిదిఘంటలయినది. ఎక్కడనుంచి వచ్చెకోకాని చెప్ప నలవికాని యొక గొప్పప్రవాహము పశ్చిమదిశయందు కాన్పించెను. అదిచూచువారికి యవనసముద్రముమేరవారి బంగాళా ఖాతమును సందింప పరుగున వచ్చుచున్నట్లు తోచుచుండెను. రెండురైలులొడ్డును దాటెను. అందులో ఊరికి దగ్గర నున్న రైలురోడ్డు కనపడనేలేదు. ఇరువది నిమిషముల కాలములో సాలిపేట వెలమవీధి, మొదలగు పశ్చిమదిశయందును వీధులన్నియు మంచి హై రోడ్డులలో మోకాలులతోను నీరుపారుచుండెను. కొన్నిచోట్ల తోడలలోతును కొన్నిస్థలముల మొలలోతును, మరికొన్ని ప్రదేశములలో పీకలబంటివరకు రోడ్డువైపు నీరుపారుచుండెను. తొను రైలుస్టేషనుదగ్గర కొంతదూరము వరకు లోతు అందక కొందరుచును, మరికొందరు పడవలుగా రైలుపట్టిల నుపయోగించుచును స్టేషనులో ప్రవేశించి విచిత్రముగ నూతన సముద్ర మును చూచుచుండిరి. స్టేషనువద్దగల రైలుపులకు తాళము లువేసి ప్రాణములను రక్షించునట్లు పరుగులిడిరి.

ఈ ప్రళయము పగటిపూర్వం తీరినట్లుచేత ప్రాణముల తో జనులందరను బ్రతుకురాగలిగిరి. కాని కొన్నిచోట్ల బ్రతుకు వచ్చుటకుడ దగ్గటమయ్యెను. కొందరు స్త్రీలను సంచములవై కూర్చుండబెట్టియు, తలుపులవై కూర్చుండబెట్టియు ఈత యెరిగినవారు బ్రతుకు తీసికొనినవచ్చుచుండిరి.

మంగళవారము రోజున చీకటిపడువరకు ఈయధృత మును చూచునిది త్రము పట్టుములో తిరుగబయలుదేరిన జను లకు లెక్కలేదు. అన్నిటిలో ముఖ్యముగచూచి తీవ్రతలనీనస్థల ము లెప్పుడేపు. ఇది ప్రవాహము సముద్రములో కల యుచోటు. ఇక్కడి ప్రవాహముయొక్క వేగముచూచితీరకలెను. కాని వర్షింప నలవికాదు. దీనియందు పశువులు, గడ్డిమేటలు యిండ్లకప్పులు, రూలములు మొదలగు ననేక పదార్థములు వచ్చినచిచ్చి రెప్పపాటులలో అభారములలో పడిపోయినవి. ఈ దురంతమును చూడపోయిన జిల్లా కలెక్టరుగారు, డివిజను ఆఫీసుగారు, పోలీస్ డైరెక్టరుగారు, సెక్రటరీ జనరలుగారు, పోలీసు డిప్రీటు మాజరింపెండెంటుగారు ఇంజనీయరుగారు ఆర్మీ వాల్సునొరగారు, మ్యూసికల్ మెయిన్ గారు, సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారు మొదలగు అధికారులు అందరను, చేతనైనంత నికరేతరులగుములలో నొకయింటినిద పడుగుపడుటవలన మట్టుకు ప్రయత్నముచేసి ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోడెడి జీవములుగల పశువులను ఒక్కయే వైపు దానిని కొంచెము మాత్రమే ఆట నొడ్డ బడ్డెక్కెరి.

ఒక పవనలో క్షుణ్ణవత్సరములకు లోపున నిట్టి ముంపె నడపుకొని వా ఇక్కడి నెద్దను చెప్ప వున్నారు.

ముప్పై నెమినది కిట్టి యువద్రవ విశాఖపట్టణమున పుడును చూడవలయుండునట్టిలో మునిగిపోయినవి బహుధాన్య ధాన్యసేలగూలినవి. వేలకొలిచి జనులు సంభవి

కారులై కట్టుబట్టలతో నిలు రద్యాను రాణీగారు ఆరోజు నవారంకందరకు అన్నము కొత్తమార్కెటులో బాగుపడువరకు నివ రు సత్రమునకు

వెళుకనున్న బాగాలు యాయిండ్లు పోయినవారి కిచ్చుటకును పూరిలోని వారందరను చందాలములమున సామ్యుకూర్చి వారి కిండ్లు కట్టించుటకును క్రికాత్యక్తముగారును పూరిలోని వెర్దలందరను ప్రశుశ్చులు సలపుచున్నారు.

నగరకాండ్రమా కొంపలు ముంచినది. సముద్రమువలన బాధయేమియు కలుగలేదు. అన్నమరాజుపేట చెరువునీరును మేఘుదిగెడ్డ నీరును కలసి మా ఉన్న పేగుగుండా మాయారి మీద పడినవి.

అనకాపల్లియొక్క సిక్కికూడ నిర్జీయున్నట్లు వినుచున్నాము. రైళ్లు రెండురోజులనుంచి రాలేదు. బయ్యవరము, దువ్వాడ, సింహచలము, మొదలగు స్థలములలో రైలురోడ్డు కొట్టుకుపోయినదట. పుల్లంభొట్లపాతెము నరవ గెడ్డ చేత పూర్తిగా కప్పబడెను.

మా యూరనున్న మెడికల్ విద్యార్థులు మొన్నటి ముంపులో మిక్కిలి చైత్ర్యముతో వీదలు దిక్కులేక నెడ్డుచుండుట జూచి వారి యిండ్లలోనికి చొరబడి వీలగునంతవరకు వారి సామానులను వైకితెచ్చి కాపాడి జనుల మెప్పులనువడసి రని తెలుపుటకు మేమెంతయుసంతోషించుచున్నాము జన్మమెత్తినందు కొకతైన నిట్టికార్య మొనరించినదే జన్మము.

II

భీమునిపట్టణము.

భీమునిపట్టణము సెప్టెంబరు 17:—హుపట్టణమునందును సమీపమందుండు పల్లెలందును గల బీదప్రజలందరు ప్రస్తుత మైకోపాఖండమందు జరుగు మహాసంగ్రామము వలన మా యూరియందు జరుగు విదేశ వక్రకమాగి పోవుటచేత కూలి నాలి లేక కాలము గడుపుకొనుట యెంతోకష్టమయియుండ, రహరమి వారమురోజులనుండియు నొకరిలిగా కురియుచున్న వర్షమువలన కోయటకు సిద్ధముగానున్న వరి వైరులు మొక్కలు నాటెను.

ఇది యిట్లుండ మొన్నటి సోమవారము నాటిరాత్రి యెడలెక్క వరియువాన వలన మహాప్రళయమువలె మా యూరంతయు జలమయమైయుండి వీదవారు నిద్రసించు తాటియాకు గృహములందు నీళ్ళురి యెన్నియో గృహములకులబడెను. గొప్ప గొప్ప భవనములు సహితము కూలబడినపుడు సాధారణ గృహములసంగతి చెప్పవేల? పీఠులన్నియు కంకర బయలుబడి యెట్టివాని కైనను వట్టికాళ్ళతో నడచుటకు వీలు లేక యున్నది. వీధులకొన్ని కొన్నిచోట్ల రి, 4 గజముల లోతువరకు కోరివేయ బడినది. వీధులలోనుండు తూము లన్నియు నొకరిలిగా ప్రవహించుచున్నవి. మా చిట్టివలసయేరు మహాసముద్రమువచ్చి మోపడుకొన్న దా యన్నట్లు మాగ్రామ మునకు సుత్తరసరిపాడున వద్దవంగి పూహించి బంగాళాఖాతములో పడుచున్నది. వర్షము జరుగక పోవుట వలన ఓడల యెద్దకు నెగురు తిరుగు మరుల ను నడుక పడవల యధికారులు వారికాలక్షేపము చేయుట యెంతో కష్టమైయుండ, ఒక్కొక్కటి రూ. 100 లు మొదల రూ. 200 లు వరకు విలువగల వారిపడవలు రహరమి వరకు సోమవారము నాటిరాత్రి కొట్టుకొని పోయి, ఎన్నియో పల్లెటిగ్రామముల యొక్క తాటియాకు మునవి. పశువులు మొదలగునవి యేటివెంట కొట్టుకొని కొన్ని గంటలవైరంతయు నాశనమాయెను. వరివైరు పో మాస చోట్ల ఇసుకచే కప్పబడెను. కాలిడుటకు నిండియుండు ప్రవహించుటచేటపాలాగి ముద్ర తీర్చునంతయో ధాన్యములు కొన్ని విధి పడిపోవుటచేత తంతి డెరములు పంపుటకు వీలులేకయున్నది. మాతాలూకా

తల్లి, కుమారుడు చనిపోయినట్లును, ఆయులు నేటివరకు వారి మీదకులి పడియున్నట్లును తెలియవచ్చినది. వ్యవసాయ దారులు కాపులు వారివైరులను, గృహములను, పశువులను, ఆస్తులను గోల్పోయి నిలుచుటకు నీవలేక యున్నారు. పకో పకారు లందఱు వీరికిదోడ్పడి రక్షించెదరుగాక.

కోర్టు వ్యవహారములు.

పోలీసు ఉద్యోగస్థునకుగల అధికారము.

[న్యాయమూర్తి సదాశివమూర్తిగారు].

ఒకానొక క్రిమినల్ కేసులో ముద్దాయిమీద తేబడిన దావాను విల్ డ్రా చేసికొనుటకు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరుగారు రక్షణ వేడగా, మెర్మడవి డివిజను మేజిస్ట్రేటుగారు తమ సమ్మతమును తెలిపిరి. ఈ చర్య క్రమమైనదిగాదని తిరునెత్వేలి

జిల్లాజడ్జిగారికి విన్నవించుకొనగా, వారు తా మందు ప్రవేశింప జాలమని తెలియజేసిరి. అందుమీద హైకోర్టునకు క్రిమినల్ రివిజన్ పిటిషన్ ఫంపుకొనబడెను. లోకల్ గవర్న మెంటువారి యుత్తరువుగాని, పట్టణ ప్రాసిక్యూటరుగారి యనుమతిని గాని పొందకయే వ్యాజ్యమును విత్ డ్రాచేయునట్టియధికారము పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరుగారికి లేదనియు, అధివా, అట్టి యధికార మాతనికి గలదన్నను, కేసును విల్ డ్రా చేసి కొ నుటకు ఆంగ్లీ కారము నొ సగుట లో మేజిస్ట్రేటు గారు కొంత పారపాటుతో నాలొవించినయియు అట్టి దారునిపక్ష మున వాదించబడెను. కాని, హెడ్ కోర్టువైబిలు హోదాకన్న నెక్కువ అంతస్తులలో గల పోలీసు ఉద్యోగస్థులకు కేసులను జరగించు అధికారమును, హైకోర్టును అధికారమును గలవనియు, సబార్డి నేటు మేజిస్ట్రేటుగారియు తరువును రద్దు పరచుటకు హైకోర్టువారి కధికారములేదనియు, అసాధారణాధికారమును ఆయిలులోనికి తెచ్చుటకు తగినంత అవసరము కానరాకున్నదనియు, ముద్దాయిపక్షమున వాదించబడెను. పట్టి క్షప్రాసిక్యూటరుగా నీరెండవపక్షమును బలపరచుచు వాదించిరి. అందుమీద జడ్జిగారు పిటిషనును త్రోసివేసిరి.

పునర్విచారణకుగాను క్రిందికోర్టుకుబంపుట.

(న్యాయమూర్తి హాసేగారు)
సి. సేనగుప్తగారు మదరాసు కోర్ సప్లయింకంపె నీకి ప్రాప్రయిటరు లి. లక్ష్మయ్యనాయ డను నాతడు బండ్ల కంట్లాక్టరు. వై కంపెనీనుండి 11 బండ్ల రాక్షసిబొగ్గును రైల్వేస్టేషన్ వద్దకు తీసికొని వెళ్లి, తంజావూరికి బుక్కుచేయించు నటుల నేర్పాటుచేసికొని యట్లు చేయుటకు మారుగ సరకును తనయింటికి తీసికొని నెల్లనని గురునాథులక్ష్మయ్య నాయనిమీద ఎగ్జూరు పోటుకోర్టులో దావాతేగా, ఈ వ్యాజ్యము సివిల్ స్వభావముగలదని యభిప్రాయ మొసగి, సమ్మతుల కుత్తరు వియ్యక్తమై మేజిస్ట్రేటు దావాను త్రోసివేసివేడెను. జడ్జిగారు రెండు పక్షముల వాదములను విని వ్యాజ్యము సివిల్ స్వభావము గలదని సంశయము గలుగుటకు కారణములేక పోలేదని యభిప్రాయ మొసగుచు, మేజిస్ట్రేటు గారి తీర్పును రద్దుచేసి, న్యాయానుసారము పరిష్కరింప బడుటకై దావా పునః విచారింప బడవలయునని యుత్తరు వొసగిరి.

పోలీసు కోర్టు.

ఎగ్జూరు కోర్టు
మేజిస్ట్రేటు నారాయణమూర్తి గారు.

కోమలేశ్వరయినపేట స్వామిశెట్టి వీధిలోనుండు జగన్నాథ దాసుగారింట పదిరూపాయలు వెలగల యత్తడి విగ్రహమును దొంగిలించిన తారకరాంరాజునకు మేజిస్ట్రేటు గారు ఆటెనెలు కఠినఖయ్యు విధించిరి.

పులియంతోపు (చిత్తూరు) తిరుచీయొక్క దుకాణమునం దేడురూపాయల గడియారమును దొంగిలించి నందులకు చార్జి చేయబడిన యిరువురు ముద్దాయిల వదన చెరి

5 రూపాయలకు బామినపుచ్చుకొని, ఒక్కసంవత్సరము వఱకు వారు తమనివాసమును పోలీసువారి కెఱిగించవలయు నని మేజిస్ట్రేటు గారు తీర్పు చేసిరి.

బకింగ్లాము మిల్లులో నొకవత్త్రమును దొంగిలించిన (ఆమిల్లునాకరగు, మురుగేశ మొదలి యనువానికి పదిరూపాయలు ఆపరాధము విధింపబడెను.

బాల్లిటపుకో కోర్టు.

మేజిస్ట్రేటు మార్గల్ గారు.

చొరసామియను సాతదొంగకువెనుక శిక్షవిధింప బడిన పుడు, వాడు విడుదలయైన పిమ్మట మూడేండ్లకాలము తన నివాసమును పోలీసువారి కెఱిగించుచుండ వలయునని మేజిస్ట్రేటు గారు రక్షణ నొసగియుండియు, వాడు అటులచేయకయే పారిపోయెను. ఈ విషయమును పోలీసువారు కమిషనరుగా రికి తెలియచేయగా, వారు వాని నరెప్పచేసి, చార్జి చేయుడని పోలీసువారిని కోర్టు మీదకు వారు 11 వ తేదిన నరెప్ప చేయబడి చార్జి చేయబడగా, వారి ఒక్క నెల కఠినఖయ్యు విధింపబడెను.

పట్లం మాలవాడ మార్కెట్టులో తప్పతూనిక గుండ్ల నుపయోగించుచుండి నందులకు చార్జి చేయబడిన వర్తకు లగు హుస్సేన్ సా హెబు, ముహమ్మద్ ఖాసీంసా హెబు, అన్నాబ్ సా హెబు, ఇబ్రహీంసా హెబు అనునలుగురలో మొదటి ముగ్గురుకు చెరి 5 రూపాయల వంతునను, నాల్గవ వానికి 10 రూపాయలును, ఆపరాధము విధింపబడెను.

జూబులు.

I

గుంటూరు జిల్లా సంఘసంస్కరణము.

అయ్య.

ఈనెల 16న, తేదీన ప్రచురించిన ఆంధ్రపత్రికలో నందిగామ ఆకెనపల్లి గారు వ్రాసిన కథో వ్రాసిన లేఖను చదివితిని. ఆంధ్రన కొంతకాలము నావిషయమై వ్రాసియుంటుంటేని కొంత వ్రాయుట ఆవశ్యకమని తోచి వ్రాయబూనినాడను. స్వ విషయమైనను వ్రాయక దప్పినదికాదు. ఈ పట్టణమున పాటిబండ స్వామివారి ఆరాధనాపురము పంతులుగారి యింట గృహ ప్రవేశ సమారాధనకును, వారి పుత్రుకా వివాహమునకును నన్ను భోజనమునకుఁ బిలుచుటయు, అందు నేను విశేషములనుండి వచ్చిన నా తమ్మునితోడను, బావమరదితోడను భుజించుటయు ప్రస్తుతాంతోశమునకు కారణములు. ఊక పురవాసిగారు నేను మా తమ్మునకు ప్రాయశ్చిత్తాది కర్మలు విధించుచు భుజించితినని వ్రాయుచు ఆట్టివానిని విందునకుఁ దీర్చిన నూతన నారాయణ గావుగారు సంఘ సంస్కరణోద్యమమునకు బల మొసంగిరిని వ్రాసియుండిరి. దానిని విమర్శించు ఆకెనపల్లి గారు నుబ్బారావుగారి తమ్ముడు ప్రాయశ్చిత్త విధి నొంద లేదనుట అతి సాహసమని నుడివెరి. వీరట్లు వ్రాయుటకు వీరి కట్టి ఆధారములు గలవో వారే యెరుంగుదురు. వారి కట్టి ప్రాయశ్చిత్తములు చేయించినదిలేదు. ఈ విషయము బాపట్లలో నాతో భుజించినవారందఱు నెరింగిన విషయమే. నాతమ్ముడు బాపట్లవచ్చిన పిదప 10, 15 రోజులు మాయంతి యందు నాతో సపంజీన భుజించినపిదప వాని భాగ్యరజస్వల యై యుండఁ జాలెదననిపలికి జరపించితిని, ఆనాడు గ్రామ వాసులను, బంధువులను భోజనమునకు పిలిచితిని. అప్పుడు ప్రాయశ్చిత్తము జరిగించుట కొప్పుకొనిన మరుదినము ప్రాయశ్చిత్త విధి జరపి మేమందరము వచ్చెదమని గ్రామాంతోగ్రస్తులును, సభాధిపతులు ననిగారి ఆజ్ఞిది నాకు రుచించినందున వారందఱు రానొల్లరైరి. కాని కొందఱు నిజమైన సంఘ సంస్కరణాభిలాషులు వారికార్య దీక్షచూపుటకు వచ్చిరి. వారు నేటికిని కార్యదీక్ష వదల్చు నిలచియున్నారు. ఈ విషయము పాటిబండ నూతననారాయణ గావుగారికిని తెలియని విషయముగాదని నేనెంచియుంటిని. ఇక గాత్ర విక్రము రావు విషయమై వారు వ్రాసిన విషయములు విచిత్రముగా నున్నవి. ప్రాయశ్చిత్తము జరిపినటుల వ్రాయక అనేకులు వారితో భుజించుటచేత ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని యందు రనిరి. ఇట్టి విషయములందు విచారించి సత్యావస్థములు గ్రహించి వ్రాయుట సమంజసముగాని వారికిఁ దోచినటుల వ్రాయుట కడుంగడు సాహసమని నొక్కి చెప్పవచ్చును.

వెలగపూడి సుబ్బారావు.

II

సంఘసంస్కరణ.

II

అయ్య.

ఈనెల 16 తేదీని వెలువడిన తమపత్రికలో నందిగామ ఆకెనపల్లిగారు గుంటూరునుండి వ్రాసిన లేఖను చదివితినని. నాగార్జునమునందును, వినికి యెనబును చూచితిని. గొప్పపట్టణమునందును అంతిపాపకృత్యమే యైనయెడల ఏదయిన ప్రమాదవశముచేతనో, తుపాకుచేతనో మరియేకారణముచేతనో స్త్రీయరు కొట్టుకొనిపోవుట చేతగాని ఎవరచేతనయిన బలవంతముగా కొనిపోవుటచేతగాని ఆట్టి నిషేధదేశములో ఆడుగు పెట్టినంతగాని స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానములు లేకుండ సముద్రయానము భూతార్థముగా చేయవలసి వచ్చినంత దురదృష్టము గల్గినందుకుగాని పరితాపముగలిగినచో ప్రాయశ్చిత్తము తన మనస్సునుక్షయమైనందున నుండవచ్చునని, బుద్ధి పూర్వకముగా విదానసంపాదనార్థము పోయి తిరిగివచ్చిన వానికి ప్రాయశ్చిత్తమేమిట? తెలియకున్నది. ఏస్మృతిలో చెప్పబడిన ప్రాయశ్చిత్తము? ఎవరియొక్క ప్రకారము ఎవరు ఎక్కడచేయించిరి? ఆపిల్లవాడు తాను ఇంగ్లాండువెళ్లి విద్య కఱచినందుకు మిక్కిలి పరితపించుచున్నాను. ఇందువల్ల వాడు అట్టి పాదముచేయను అని మతాచార్యులనుగాని వైదికోత్తములనుగాని పద్ధతినియోగులనుగాని బ్రతిమాలగా ఆట్టి ప్రాయశ్చిత్తము చేసినాలో, లేక మెట్టికూతురు మృత్యుమంది సంబంధము తప్పిపోతుంది. ఏవో ప్రాయశ్చిత్తమున దొకటి పేరుకు చేయించి కిల్లించి వివాహము జరిగినవలయు చేయించినదో తెలియదగియున్నది. మా ఊరిలో లోకాకినాడలో ఇంకొక విచిత్రము జరిగినది. ఒక పూరాలిన పరాయణుని చెప్పబడు నాయన కుమారు నొక దొర

కుడ నింగ్లాండుకు చదువుకొరకు బంపిరి. ఆయన డబ్బుగలవాడు. ఈపేరుచెప్పి ఆపేరుచెప్పి వైదికవృత్తిగల వీడర్కుకు మొదటినుండి కొంత డబ్బుపారవేసి వారిని చేతులలోనుంచుకొన కేర్చుగలవాడు. ఆ ప్రకారమే అన్ని బాపతులవారిని వశీకరణము చేసికొనుచుండును. ఆయన కొడుకు యంగ్లాండుకు వెళ్లుట కొరతీడింగు వైదికి మహూర్తము కూడ పెట్టెను తిరిగి మధ్య నొకమారురాగానే ఆయనయు నితర వీడింగు వైదికులను ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుటయే గాక కొన్ని వైదికకర్మలుకూడ చేయించిరి. మంచి మార్గము దొర కినదని ఆ కుట్రవాడు మరికొన్ని సార్లు పట్టుచుదేశములకు వెళ్లి పయనైదికోత్తములుచేతనే ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొనుచు వచ్చేవాడు. ఇది అతనికి కాదు. వైదికాచారించిన బ్రాహ్మణులకును వారిని ఇండ్లకునిలిచెడి మనకు నీ ప్రాయశ్చిత్తము అని మనసులో అనుకొని గ్రామములోనివారు కిమిసాస్త్రీ. ఆ సంగతి తెలిపెట్లకుండ ఊరకొనిరి. ఈ ప్రకారము బుద్ధి పూర్వకముగా తమధ్వ అందు తోడల్లని రాత్రియంతయు తిన్నలు తిన్న క బ్రాహ్మణుని వలె, సముద్రయానము చేయుచు, పురస్కృతము దేశములకు వచ్చుచు పోవుచు నుండు వారికి ప్రాయశ్చిత్త మెక్కడ చెప్పబడి యున్నది? మనహాయింపు ఎప్పుడును రూలుకానేరదు.

వైదిక సంపత్తి.

III

ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్ర తీర్మానము.

అయ్య.

ఈనెల 15-వతేదీ తమ దినపత్రికయందు నీయంశమును గురించి చట్టి సరసింహారావుగారితో వ్రాయబడిన వ్యాసమును జదివితిని. వీరు, కొన్ని ముఖ్యాంశములందే యంతరంగబడి యున్నారోమాడ నాశ్చర్యముగ నున్నది. కొన్నిటిని దెలియ బరచెదను. శత్రుగారు, ఏమనాంధ్రుని ప్రోత్సాహమువలననో ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రమును గూర్చి దేశీయమహాసభతో సంప్రదింపవలెనని వ్రాసిరట! ఏమి, వారికి తోచియుండ గూడదా? ఆంధ్రులందఱును “ఉత్సాహ పరవశులు” కావలెనా? భిన్నాభిప్రాయముగల వారిని ఇట్లు హేళనజేసి యాచించేయవలెననుట యనివేకము. భిన్నాభిప్రాయముల నన్నిటిని జక్కగ, నిర్మలదృష్టితో పరిశీలించి, తమకార్యమును నేర్పుతోను జాగరూకతతోను సమర్థించుకొనలేకపోయిన నేయుద్యమమును గొనసాగనేరదు. శత్రుగారు తమయభిప్రాయమును నాలస్యముగా దెలియజేసినందున సద్గుణించిగదట! ఈ యాలోచన యితరయోధా యోధులకెప్పుడు, గౌరవనీయులకును దోచకపోవుటచేతగూడ దీనియ్యదు వివేకమేమియు లేదట! సరసింహారావుగారిట్టి తర్కమును నికరదలదరుగాక! “దేశీయమహాసభకును, ఆంధ్రమహాసభకును, సంబంధమేమి గలదు?” అని వీరడుగుచున్నారు. కొంచెము యోచింపుడు! మనము ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రమును కోరుట. ప్రత్యేకరాష్ట్రమున్నదని గర్హించుటకుగాని, యితరులు మనకంటె వృద్ధి పొందుచున్నారని అనుమానులనగొని, యంతమాత్రముగాదు. ఇదియెల్లరుకు దెలిసిన విషయమే. ప్రత్యేకరాష్ట్ర మొందు లకు? ఆంధ్రులందఱును ప్రత్యేకాంధ్రులన కింద నుంచబడిన మొదటి దానివలె భవములు అవలంబింపజేసి ఆభివృద్ధియుగమునకును గూర్చునానియందు ఆభివృద్ధియుగమున వర్ధిల్లదనయు, అటుపిమ్మట, ఏకభారతీయ జాతీయనిర్మాతమునై బాగుగ సానుభూతులము కాగలమనియు, ఆక గాని వేరొండుగాదు. ఆజాతీయ నిర్మాణమునకై, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రమే యడ్డుపడునని మనకు దోచినయెడల, మనమొక్క నాటికి దానినడిగియుండదు. కనుక నీ ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రము హిందూ దేశమంతయును సంబంధించెడి తీయద్యమము: తక్కిన వానితో మనకు జోక్యమేమని యూరకుండుటకు వీలులేదు. దేశీయమహాసభతో సంప్రదింపుటకు వెనుదీయనే! పంక్షేతము విభజన గావించడమేమిట, రాష్ట్రీయమహాసభలో దానిని ఖండించి యూరకొనక, దేశీయమహాసభ చేంత జేరి, వారి యాదరమునడిపి, పంక్షేత విభజన రద్దుపరచవలెనని ఆదేశీయ మహాసభచే తీర్మానముజేయించలేదా? అప్పుడు బెంగాలీల ప్రయత్నములు బలపడలేదా? తుదకువారి యాందోళనము విషయముగాంచలేదా? దేశీయమహాసభ, ఒకేభాష మాట్లాడు వారందరు ఒకే వృత్తినియోచించుటకు యుచితమని యిట్లు వెల్లడిజేయుచుండగా, ప్రభుత్వమువారు, వారికి యాలోచన యింగి కారమేయని నొకటిం చుచుండగా దేశీయ

ములు భారతీయ సామ్రాజ్యముగా నిర్మింపబడవలెననియు, ప్రస్తుత ముండెడి రాష్ట్రీయ విభజన యంతమాత్రము సరిగా లేదనియు, భావైకత్వమునుబట్టి రాష్ట్రములు తిరిగి నేర్పరచబడవలెననియు, స్పష్టముగా నుడువుచుండగా, దేశీయమహాసభతో సంప్రదింపుటకు మన మెంతమాత్రము సంశయించనక్కఱలేదు. దేశీయమహాసభ తప్పక మన యుద్యమము నామోదించును. అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు మన ప్రార్థనలను ఆదరణతో స్వీకరించెదరు. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మొసంగబడిన తరువాత మన దేశమునుంచి తోలివేయబడుదురేమోయని భయపడెడి యరవలు, ఏక భారతజాతీయతకు మన మడ్డుపడుచున్నామని, మన యుద్యమమును నిక మందు ఖండింపజాలరు. అట్లయిన మన ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర మనతి యారముననే యున్నదిగా! సరసింహారావుగారు మరికొన్ని విషయములందుగూడ మిక్కిలి పొరబడియున్నారన్నందులకు తీమించెదరుగాక. దేశీయ మహాసభను గురించినవారి భావము, భారతీయ స్వతంత్ర సామ్రాజ్య ప్రయత్నములను నిర్మూలము జేయుటకై కంకణము గట్టుకొనియున్న కొందరాండ్లయొక్కంభములనుంచి గ్రహించిరా యని యనుమానము తిట్టుచున్నది. దేశీయమహాసభ దేశమునంతను “రిప్రజెంటు” చేయదట! ఆసభలో బెరుగుచున్న నూతనవైదాన మహమ్మదీయ మిశ్రత్యము వీరెఱుంగరు కాబోలు! కొలదిదములక్రిందట్లు “ఎక్స్ ప్రెస్ మిస్ట్ర” పత్తి ప్రముఖులనబడెడి లిలకుగారును, అవినంద ఘోషగారును వ్రాసుచున్న యభిప్రాయములు వీరికి నశ్శము గాలేదా? ఏకత్వమువలెనను వారు కోరెడి భారతజాతీయ దర్శము ఒక్కటే. ఇకమందు దేశీయ మహాసభ దేశమునంతను రిప్రజెంటు చేయలేదనుటకు ఏమియు అనకాశములేదు. ఇంకొకటి, దేశీయ మహాసభ జీవితకాలమునుంచి వీరెల్లరో ర సంవత్సరములు తగ్గించిరి. దేశీయమహాసభ దేశమునకేమియు లాభము కలుగజేయలేదట! ఇట్టి గాఢాంధ్రకారమును విడవట్టుట కిది సమయముగాదు. ఆహ్వానసంఘమునందు అరవలెక్కడండి నందున, దేశీయమహాసభనంతను నెట్లు ఖండించ సాహసిం చిరో! ఆంధ్రోద్యమ ప్రముఖులారా! ఈయుద్యమమును జాగరూకతతో సాఫల్యమునకు దెచ్చుట మీభారము. నేను వ్రాసిన దానిని నిర్మలదృష్టితో పరిశీలించి దానియందేమైన సత్యమున్న యెడల గ్రహించెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఎ. నీతారామయ్య.

విరోధా యుద్ధము.

కాగితముల కల్పన.

ఇండియాదేశమందలి పరిశ్రమ కాలలకు మంచితరుణము. లాహోరునందు ప్రచురమగు నొకపత్రికయందు దీక్రింది యంశములు ప్రకటింపబడియున్నవి:— 1911-న సంవత్సరమునం దిండియాలో కాగితములు చేయు పరిశ్రమకాల లెనమిది యుండినవి. వానిలో 4600 మంది పనిచేయుచుండిరి. ఈ పరిశ్రమకాలలలో నాయేట 60000800 రకుల కాగితములు తయారైనవి. కాని, యూనైటెడ్ కింగ్డం, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, బెల్జియం, మున్నగు విదేశములనుండి యాసంవత్సరమున 118 లక్షలరూపాయల సరకు ఇండియాలో దిగుమతిచేయబడినవి. యూనైటెడ్ కింగ్డం నుండి 68 లక్షలు. జర్మనీవారిది 26 లక్షలు ఆస్ట్రీయానుండి 9 లక్షలు, బెల్జియమునుండి 5 లక్షలు. ఈవంతున సరకు వచ్చెను. ఇప్పటియుద్ధసమయమునను, యూనైటెడ్ కింగ్డం నుండి పంపబడు సరకు పరిమాణమున భేద ముండ దనుకొన్నను, తక్కినదేశములనుండి దిగుమతియగుచుండిన సరకును ఇండియాలోనే తయారుచేయుట సాధ్యమగునా? ఇంక నెక్కవగ మూలధన ముంచి, యెక్కువ పరిశ్రమకాలలను సామించి నిదే అయ్యది సాధ్యముకాదు. నాలమంద కాగితముతోగాని సరకుగలది య చేయగల పరిశ్రమకాల యొకటిగా తరుణమున పరిశ్రమ నభివృద్ధి కల్పిం చేయుట కాపరిశ్రమకాల ప్రాగ్చిన్నము (ప్రేక్షమాభ్యుదయ) గాన, నిండియాలోని పరిశ్రమ కల కాగితములను లేయ జయప్రదముగ పర్యవేక్షిం తరుణమున ఇండియా, నిర్మలకమత్వమునువ్వకొన మాదిరి కావలెనను ముగను లెక్కచే వృద్ధిను కాల్పన కాల్పబడి

ఆంధ్రవత్తిక.

ఆనందనామ సం॥ ఆశ్వయుజ శు ౪ లు
బుధవారము.

ఎవ్వెక దర్శనము.

ప్రతిదినమును యుద్ధపువార్త లేమియేమియని యాతుకతో నెరుచుచుచుండు మాచదువరులకు నేటిదినము యుద్ధపువార్తన మాకును దగులుట తటస్థించినదని తెలియజేయవలసినది. నిన్న రాత్రి రిమూరమి 9 గంటలసమయమున ఎస్టా యుద్ధనావ సిఫురఫ్యూజ్యూత్తరమునుదరిసి గుండ్ల బాపి రెండు కిరుసననుకొట్టెను రగుల్చి కొం దరను జూపి కొంత సప్తము కలిగించి నెడలిపోయి నది ప్రేలిచ గాంబుగుండుల తునకలు మాకార్యా లయముననే పరికొనగలిగినారము. పశ్చిమమున కొంతదూరమునందు పూర్వముగొట్టె మూలే మున్నగు ప్రాంతములనుగూడ గుండ్లుపడినవనిచెను చున్నాము. ఇదియంతయు యుద్ధమునది కలదని మనలను హెచ్చరించున ఆగంతుకము. ఇంత మాత్రముచేత మనకేదియో నుత్పాతముకలుగ గలదని తలంపవలసిన యవసరములేదు. మేమిది నదికే వివరించినట్లు ఎస్టా తా నెల్లయిన బంగా ఖాతమున నాంధ్రాధికారులచేటికి జక్కవలసియే యున్నదికాన సాధ్యమయినంత గందరగోళము ను సప్తముకు కలిగించవలెనని ఈతి ప్రవర్తించు చున్నది. రాత్రులు సంచారము చేయుటయే యీవిషయమును స్పష్టముగా నూచించుట కాధారము. అగంతుకము నెక్కువ నిలువక క్షణమున బాటనుండియొక గుండ్లపువార్తను పడనే అది పరికు మద్రాసునంతయు పగలుజూత నెలిగించు చుండినదము నాయుకొని బయలుదేరినపుటమా యధిపాయమును దృఢపరచుచున్నది. ఎస్టా మిక్కిలి చిన్నపడన. అతీశీఘ్రము. ఆంధ్రాధికారు లును నాంధ్ర సైన్యమును జేల్సినసమద్రము గాదికొనుట యందును మధ్యరంగమునకు గానల సిన సైన్య నికాయములను సాధనసంపత్తిని సార జ్ఞించి పంపుటయందును నిమగ్నులు యున్నారు. ఈచిన్ని శత్రువును మహాప్రయత్నమున నణం చుటకు వారికిది తరుణముగాదు. సాధారణ ప్రయ త్నములు మాత్రము చేయగలుగుదురు. ఈపడన పేయగులు సప్తము, ఆయా ప్రాంతవాసుల లాభా భములను గాంచినయెడల నొక్కొక సంగతి ననుసరింప వలయు కావచ్చునను యుద్ధము యుద్ధముగా పరికొనియెడల బహుశా సైన్యమును సందియములేదు. దీనిముఖ్య ప్రయత్నము జను లు చేసిపోవు ప్రాంతములను దండలు కొనిచి నైకల్యము మట్టుకు ప్రయత్నం పరచుననుట. ఇది జీవముగల నిర్బంధించ వలయుననుట. కొంచెము మాత్రం లోకముగా నెరవేరుననుట ఒక పడనలో భా భాతమున నిరాధూ నడపునని కమున మరియొక్కచోటికి ముప్పవంధ్యత కాలము తూర్పు పుడును మాట్లాడుచున్నయనుట తప్పదు. బహుధాన్య సైన్యము పడుచుండిన సంభవి కద్యనుటయు నిజంనె. నవాభూతపు కష్ట క్రొత్త వహింప బాగుపై జేయ ద సు విష గ

వలెను. ఉత్తర సముద్రమున నాంగ్ల సాకావైన్య ములకును జర్మను సాకావైన్యములకును మహాయుద్ధములయి జూూ పడయములు తీర్మానములగు నరకు నిండియూ భూభాగముపై జర్మనీవారు కాలి మటకు వీలులేదు. కలలోనైనను తలంపవలసినవిష యముగాదు. ఆంగ్ల సాకావైన్యము జర్మను సైన్య మునకు దారియిచ్చు ననుటయు నిట్టిదే. ఇప్పుడు మనతీరముల నట్లాడు ఎస్టా మున్నగు నొకటి రెండు యుద్ధపడనలు యుద్ధమునకు ముందే సిద్ధపడి బయలుదేరినవిగా తోచుచున్నవి. ఈఎస్టా నం దొక యుద్ధవిమానముకూడ కలదను నొకయను మానము మేము నేకు వినియొక వార్తవలన కలుగుచున్నది. అట్లైన జర్మనీవారికి ఏర్పాటు లన్నియును యుద్ధమునకు ముందే చేసియుంచినట్లు ననుభవలసి యున్నది. కొవున ప్రభుత్వమువారును ప్రజానాయకులుచువిషయములను జాగ్రత్తగాచిని ధ్విచిజరులకనవసరచి త్తేనికేళము కలుగకుండుటకు దగినవ్యయములు చేయవలసియున్నారు. బహు కాలముగ నాయుధవిహీనులయిత్రువు ఇంటిమీద గూడ్లను బంపుచుండినను జూచియు దగ్గరకువచ్చిన యెడల వానిని బరిమార్చగలను నాకేయియనుటకు నోరురాని వారయి యుండు హయింద వనజల యొక్క బలవిహీనత నేటికి ప్రభువులకు మనో గోచరముకాక తప్పదు. ఏమి యెంతోబలవంతు లయిన మనరాజ్యాంగము వారు ఇంతచిన్ని శత్రు వునిట్లు వదలి వెట్టుచున్నారే. నేడకట్టడముపై బడినగుండు కేపు నాకట్టడముపైబడి నాపైపడదా? అప్పుడు నేనేమి చేయగలను? అని సాధారణ ప్రాంతపును బెంగగొనుటను వారు గమనింపక యుండరాదు. ఈకొలది గందరగోళము వైనను కలుగకుండుట్లు సత్వరముగా నేర్పాటులు చేయు ల వాగ్ధికికష్టమే యున్నది. సత్వరమునను సులభముగా కొనిపో సరిదర్శములను విశే డికరించుచున్నట్లుకు తెలియజేసి వారి బెంగనాపుట యుత్తము మనమద్రాసు ప్రభుత్వమువారు త్వరగా కార్యమునకు జూనుమరని నమ్మ చున్నాము.

నేటి యుద్ధ వార్తలలోని ముఖ్యవార్త యర గంటకాలము నడచి చిన విషయములు విపులముగా మరియొకచోట ముద్రించినాము. దానియర్థమును ముఖ్యాసమున విమర్శించినాము. యుద్ధపుమధ్యరంగము నుండి వేరునూకు చేరిన హావ్యంతములు కొన్నియుతాని హాకరములు గ్రహావృత్తిని అర్థమగుటకు మధ్య భాగములను ప్రాచీన సైన్యములు శత్రుసేనా నికాయ మును కొంతవరకు వెనుకకు త్రొసినవి. మిత్ర మావలివారు జర్మను సైన్యములను కమ్ముకొను నుద్దేశముతో ప్రారంభించిన యుద్ధమును పడనుట సాగినది. సెయింటు క్లౌడ్ నుండికూడ మిత్రముండలి సైన్యములు శత్రుసైన్యముల నెదురు కొని ఆభాగమండలి శత్రునికాయమునకు పడ నుటను దక్షిణముననుగూడ పోరాటము కలుగజేసి నారు. ఇకత్తేనియూలోని గిల్లియూలో ఆర్మీయా జర్మని సైన్యముల సేకమృత్యులకు దోసినిలిపి రువ్యావారు జూస్టాపునుదాకి పెజ్జెనలును ముట్టడించినారు. జపాను కయాచోవద్ద రెండవ టూప్సిడోపడనను కోల్పోయినది.

యుద్ధపుతంత్రవార్తలలో మాచదువరులొక యుద్ధపుతమగు వార్తను చదివియుందురు. సముద్ర ము లోభాగమున దూరిపోగల యుద్ధపు పడనయొ కటి ప్రయాణము సాగించుచుండగా అట్టిపడనగా నావ దీనిని కనుగొని గుర్తొక్రమమైనదిగాని తిరునెత్తలి వ గభీలున నీటిలో

ముండినది. నీటిలోనున్నప్పుడు పడనలోని ప్రజకు ప్రాణాధారము చేచ్చిపెట్టినవాయువు. కనుసించిన మాత్రన తన్ను విచ్చిన్నము చేయగలశత్రువు మ హామారినలె పైనుండ సముద్రగర్భమున శరణు జొచ్చిన ఈపడనలోనివారేమిచేయుదుంగురో అం దులో నాయకుని చి తన్వత్తియెట్లుండునో యెవ్వ రై న నూహింపగలరా! ప్రయత్నించి యూహిం చినను పడనలోనివారు ఏదైన ప్రార్థననో సలుపు చుండురని తప్పకనిర్ణయింపవలసి యుండును. కాని ఈపడననాయకుడు చేసినపనిమాత్ర మెవ్వరును చేతురని కలనైన తలంపవీలులేదు ఈతడానాలుగు గంటలకాలమును నితరులను జేచ్చుకొని బిడ్డిలను చీల్చినేక పందెము నాడుచుండెనట! నెత్తికి తుపాకి మూతిపెట్టినప్పుడుకూడ నింతటి చిత్తదార్థ్యము లో మెలగగల కుమారులుండుట చేతగదా ఆంగ్ల భూమి ధన్యయగుచున్నది.

ప్రజాసౌకర్యముల కొరకయి భూమి కావలసి యుండినచో స్వంతదారులకు కొంత ప్రతిఫల మిచ్చి అట్టి భూమిని సంపాదించుటకు ప్రభుత్వమువారికి నధికారము కలదు. ఆ అధికారమును వినియోగ మునకుదెచ్చు చట్టమొకటి యేర్పడియున్నది. దాని సవరించి ప్రభుత్వమువారు భూమిని స్వాధీనము చేసికొనుచున్నారు. ఇటీవల మద్రాసు నగరమున నుండు ముత్యాలపేట హైస్కూలనబకు ప్రతిష్ఠాప నకు కొంతస్థలము కావలసివచ్చినది. దాని పరముగ ప్రభుత్వమువారు కొన్ని ఇండ్లను స్వాధీనము చేసి కొనడమని ప్రకటించినారు. ప్రభుత్వపువారి కార్య ములకు వలసిన స్థలమునకు మాత్రమే లాగిండు అక్విజషనుఆర్ట్స్ ప్రవర్తింపజేసినవాగుండియుండును. పై విద్యాలయము వారిసాహాయ్య ముండినంత మాత్రమున వారిది కాజాలదు. వారి సాహాయ్య మునుగ్రహి ప్రతిష్ఠాపన పక్షమునను ప్రభుత్వము వారు అప్పును నుపయోగించునెడల భూస్వాముల కనంతమగు నననుకూలము కలుగునను భయ మొకటి పొడమయియున్నది. కావున ప్రభుత్వమువారు రెంతవరకెట్టి స్వాతంత్ర్యము కలిగించుకొనవలెనను విషయమును జాగ్రత్తగా నాగోచింతురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

దక్షిణదేశమున బ్రాహ్మణులపరముగా నొక క్రొత్త యుద్ధము ప్రారంభమయినది. యాత్రి కులగు బ్రాహ్మణులకుగాను రైల్వేలలో ప్రత్యే కించి పెట్టెలు ఏర్పరచవలయునని కొందరు డిప్లక్ మించిపెట్టె యూరోపీయనులకును యూరేషి యనులకును పెట్టెలపైపురచియుంచుచుండగా మాకేల యాత్రలకు బోవుప్పుడైనను నట్టిహక్కు నియ్యరాదని యగ్రవర్ణు లగుట మొనటిమాపు నకు సమాజసచయయే కనుటచుచ్చును. కాని వర్ణభేదములచే నింటను బయటనున్నహక్కుగండ గుడిచి యిప్పుడిప్పుడావిభేదపు దా ణఫలమును దప్పించుకొన బ్రయత్నించుగుండు సీదేశమున నా విభేదమునే పట్టి చూపించు పద్ధతిని నెలకొల్పి జూచుట శోచనీయము.

నెల్లూరుపురపాలక సంఘమువారు కడచినసం నత్తరము ప్రభుత్వమువారు విద్యాభివృద్ధికనియిచ్చి నగ్రాణును నేమాత్రమును కర్చుపెట్టలేదు. రెండవ వైద్యశాలలకుగాను మంజూరుచేసిన గ్రాంటు లును పారిశుద్ధ్యప్రచారమున కని యిచ్చిన గ్రాం టును 24,738 లును నిలవయుండిపోయినవి అక్షవత్సరములోనైనను వీనిని వినియోగించుకో మొనదని ప్రభుత్వమువారు నెల్లూరు పురపాలాని హెచ్చరించుచున్నారు.

చెన్నపట్టణముపై ఫిరంగులు వేయుట.

బర్మాకాయిల్ కంపెనీవారి చమురుతోట్లు తగులబడుట.

ఇతరవిధముల గలిగిన నష్టముయొక్క వివరము.

కింగ్ నాయులుతోట్లు

హుగ్లీ నదియందును, బర్మాతీరమునను ఎన్నియో స్త్రీయలను మంచి చీకాకు పఱచుచుండిన జర్మనువారి యుద్ధనావ ఎమ్డెక్ బంగాళాఖాతమునం దింకిను స్వేచ్ఛగా సంచరించుచున్నది. కడచినరాత్రి 9, 10 గంటలభ్యమార్గమున యానాగ్రామమునకు వచ్చిరి. తరువాత పడిన గుండ్లకు చమురు తోట్లు నిప్పుముట్టుకొని తగులబడ నారంభించెను. ఆ బ్యాంకులకు మిలిలేదు. ఒకవార్తయును, మఱియొకవార్త వైచిత్ర్యమును గొల్పించుచున్నది. గాథాంధకారమైనను సముద్రతీర ప్రాంతముంతయు పట్టపగటివలె వెలుగుచుండెను. ఎమ్డెక్ నావ ఒహాదేవీప్రయాగమున నొక విధమగు వెలుగును ప్రసరింపజేసి, చెన్నపురితీరమును బాగ్రాతగాచూచుకొని ఫిరంగులను కాల్చెను. ఇదిట్లుండ, దీపాలయము ఎప్పుటివలెనే వెలుగుచుండెను. ఇది యెమ్డెక్ స్త్రీయలకు మఱింత సహకారయత్నమును, వారు వేసిన ఫిరంగులన్నిటిని సరిగా గురిచూచినట్లుట మిక్కిలి సాధ్యమైనది. ఒకవేళ దీపాలయము నాల్పవేసినట్లయితే చేయదలచిన సాహసకృత్యమున కాటంకము కలిగియుండదు. ఈ నావయందున్న ఒక యుద్ధాగ్నికి మనప్రాంతములన్నియు దెలియును. బంగాళాఖాతమునందలి రేవుపట్టణములన్నియు నీయన తిరిగినవాడు. ఎమ్డెక్ చాల ప్రాధుగుంకకమునుపే వచ్చిందని దీపములన్నియు వెలుగుచునే యుండెను. ట్రాములు నిలవలేదు. ఈ కారణములవలన గురిచూచి ఫిరంగులు వేయుటలో వింత యేమియులేదు. ఎమ్డెక్ ఫిరంగులు వేయుటతోడనే, కోటలోనివారు తిరిగి ఫిరంగులువెట్టి కొట్టిరి. దీనికి ఎమ్డెక్ వారు భయపడి, తమదీపములను చుట్టూ పారిపోయిరి.

పోలీసువారి మృతి

ఈనాన దక్షిణముఖమున పోయియున్న టిహింపుచున్నారు. అంగులవన నేటిరాత్రి, పుద్దుచ్చేయిద్దరు చెన్నపురిలోవలెనే జరుగవచ్చును. కింగ్ నాయులు తోట్లు తగులబడుట కారణించిన తరువాత, ఎమ్డెక్ వారు తమఫిరంగులను పట్టణముపై ప్రయోగించిరి. వెంట్రాట్ టెల్లిగ్రాఫ్ ఆఫీసు గోడవైన నెద్దువచ్చుచుకట్టి కనుపడుచున్నది. ఇప్పుడు క్రొత్తగా కట్టబడుచున్న నెమ్మల్ బ్యాంకుమీదను నొకగుండు తగిలి నట్లున్నది. జహంగీరునీర్ (అనగా నెమ్మల్ బ్యాంకుమీద) ఇప్పుడు ఫిరంగిగుండ్ల ముక్కలు చాలవచ్చుచున్నవి. గానకు చేసిన ప్రాంగునింట్ల పోలీసులతో-ముఖాన చాలాక్రొత్తగా నిర్మింపబడుచున్నట్లు ప్రకటించుచున్నది. పోలీసుమృత్యు చాల నష్టముకలిగినదని చెప్పవచ్చును. వీనికి రెండుగుండ్లు తగిలినవి. గోడలును, కప్పునువచ్చుపడినవి. దీనినిబట్టి దీపాలయముపై పున ఫిరంగులువేసినట్లు టిహింపునగును. కోటలోని భవనములకు నష్టమేమైన గలిగినది లేనది తెలియవచ్చుటలేదు. హుగ్లీనదిగర్ కాకలియుండిన ఒకపోలీసు కానిస్టేబులుకు గుండుదెబ్బతిని చనిపోయినాడు. ఈవిషయము హుగ్లీలో జేరియుండెను.

చూడ

చూడలో వెంట్రాట్లమొదలి వీధిలో నెలకొని 18 రు యింటికప్పుమీద గుండుపడి వీధియంతయును పొగగమ్ముకొని పోయినది. దక్షిణము ప్రక్క యింటికప్పు విరిగినది. ఇంటిలో నున్నవారి కొకరికి గుండెలమీద దెబ్బతిగిలినది. వాండును యింటినిబడిచి పారిపోయిరి. నెం 23 రు యింటిమీద విరిగిన యిసుపముక్క పడినది. నష్టమేమియును గలలేదు. ఆదిలోనే 24 వ యింటిలో నిద్దరు స్త్రీలు భాగ్యము దంపుకొనుచుండగా గుండుపడి వారిలో నొక స్త్రీకి తొడకు గాయముతిగిలినది. రెండవ స్త్రీకి కుడికాల్ పక్కకు గాయము తగిలినది. వారిద్దరును తమగాయములకు కట్లు కట్టుకొనియింటిని బిడిచిపోయిరి. బార్బిటపుర పోలీసు స్టేషనులోనొక యిసుప ముక్కపడి అద్దాలతలుపు పగిలినది. జహంగీరునీర్ బయట గ్రామము ఆఫీసులో నొకజవానునకు కొద్దిగా గాయముతిగిలినదని తెలియుచున్నది.

హుగ్లీలో నష్టము

మదరాసు సెయిలింగుక్ బ్యాంకుచే చాల సాదైనట్లు చెప్పుకొనుచున్నారు. వీరి స్టేషనుదగ్గరనున్న వేగము దెబ్బల కటునిటు సారిపోయినవట. ఎమ్డెక్ యొక్క గుండ్లు కొన్ని వేపేరి, చూడ, పడమరవాకులవలనను పోయినట్లు తెలియుచున్నది. హుగ్లీలో బ్రిటీష్ ఇండియా స్టీమ్ నేవీ కంపెనీ వారి హుగ్లీ యానాగ్రామమున గలను. ఒకగుండు దీనిపై బడి యందు పనిచేయుచుండిన మిచ్చెల్ అనువానికి తగిలి వెంటనే చనిపోయెను. ఇతరవిధముల నష్టముచేరినది ఒక యానాగ్రామమునకిని, నల్లరు బాగ్రామములకును దెబ్బలుతిగిలినవి. వీరు ప్రస్తుతము నెద్దుబయలుచున్నారు. పోలీస్ గజెట్ కాలకును, పోలీస్ గజెట్ హెడ్ క్వార్టర్స్ వారికి హుగ్లీ యింటికిని నొంతవచ్చును కలిగినది. కింగ్ నాయులుతోట్లు ఇంకను తగులబడుచున్నవి. బ్రహ్మాండమును పొగయును, మంటలును వచ్చుచున్నవి. ఆ దగ్గరలయంతయు పొగచే గప్పబడి యున్నది.

ఎల్లిసుగారు చెప్పునది

బర్మాకాయిల్ కంపెనీతోట్ల మేనేజరు సి. ఎల్. ఎల్లిసుగారు టెల్లు చెప్పుచున్నారు:—రాత్రి 9.20 గంటలకు మేడమీద పరుండియుంటిని. అప్పుడు థాం అని యొకధ్వని వివబడెను. ఇంతలో ఒకగుండువచ్చి నావకగడిలో పడెను వెంటనే నేను క్రిందకుపోతిని. క్రిందభాగమునందుండిన నా భార్యయు నైకి గజగబ వచ్చుచుండెను. తరువాత నాభార్యను, పిల్లలను బయటకు దీసికొనిపోతిని. క్రిందకు దిగిపోవుచు వసారాలోనికి పోయిచూడగా ఎమ్డెక్ స్త్రీయల వైకుండి యొక నెద్దువెలుగుతున్నది కింగ్ నాయులుతోట్లమీద పడుచుండెను. క్రిందకు దిగితిని, లేచి. రెండవసారి తిరిగి థాం అని యొక గుండు మ్రోసెను. ఇది సరిగా చూచుటతోటి మధ్యనుండి మాను కొనిపోయెను. నాభార్యయు, పిల్లలను, దొడ్డిలోనుండి పోవుచుండగా మఱియొకగుండువచ్చి మూడవతోట్లమీద పడెను. తొట్టిపగిలి, లోలిచమురుకు నిప్పుముట్టుకొని, భగ్గుమని యొక మంట బయలుదేరెను. రెండుమూడునిమిషములు దాడెను. మఱియొకగుండుపడెను. నాభార్యనువచ్చి రెండవ తొట్టిపైపడి దానినికూడ మండునట్లు చేసెను. సేనుందము మామూలము నుండి బయటకు చేరితిమి. ఇంతలో అయిదవగుండువచ్చి టయిను ఆఫీసుపై పడెను. దైవకృపచే మేము తిక్కుందుకొంటిమి. మాదగ్గరనున్న బంగారమును తగిలి అతడట్లే నేలగులాడెను. భోష్టుమీద పడిపోవుచుండగా నాకొకగుండువచ్చి పోలీసుగారు గోడలకు చాలవచ్చును కలుగజేసెను. మే మందఱు నెమ్మల్ బ్యాంకును చూచుచున్నప్పుడు పోవు సరికి మఱియొక అయిదుగుండువచ్చుచున్నది. ఇంతలోని వారును మేమును గుండువచ్చి యింటిపై పడెను. నందరకు రెమ్మబండ్లెక్కి తిప్పించుకొని అవలం బోతిమి. సదరు

II

నిన్న రాత్రి 9 గంటలవేళ నొక గొప్పధ్వని వివబడినది. 8 గంటలకు వేయబడు ఫిరంగిధ్వని యనుకొంటిని గాని నొక యానాగ్రామము చూడ 9 గంటలయినది. ఏమిచెప్పుచున్నది యనుకొనుచుండ మరల నొక గొప్ప ధ్వనివివబడినది. మేము వీధిలోనికి వచ్చి చూచునది గొప్ప వెలుగును వలన ప్రదేశమంతయును కాంతివలె మయ్యుండెను. కలమును పరిశోధించుట కా దీపము వెలిగించువడినది మేము తెలిసికొంటిమి. 2.3 ఫిరంగులను వారుచేసి కొద్దిగాయున్నట్లు వివబడినది. తూర్పుదిశను ఆకాశమును గొట్టికలుతురు గలిగి ఎత్తుగా నెచ్చి యిండ్ల కప్పులనుగూడ నష్టముగ కనబడినది. వైసి వ్రాసిన దీపపుకాంతి ఆకాశము నొకను ప్రకాశవంతముగ చేయించునే యున్నది. గానికీ కుడికిట్లున మోకొద్దులలోని తైట్లు వకా గు (దీపాలయము) నున్న దీపము క్రమము దప్పకుండ మట్టును తిరుగుచునే యున్నది. అంతలో నొక గుండు రుయిమని మా తెలలినాడుగా కుడితైట్లుగా వ్రేలినది. పడమరము వైపునకుపోయి యుండును.

గొట్టెలమంద.

ఇంతలో నొక నెద్దువచ్చుచున్నట్లు తెల్లగుండ్రపుబడి యతివేగమున వచ్చుచుండెను. కొంత దూరము బోడితైట్లలోను అప్పుడే ప్రక్కమీదనుండిలేచిన వేనుముతోను తొలగండి

తొలగండి యని నెట్టివోరు వెట్టుకొని యరచుచుండెను. నిద్దురకల్ల లతని ప్రక్కన గూర్చుండి ఏళ్లుచుండిరి. బండిలో నుండి స్త్రీలు ముసలివాండ్లును పడుచువాండ్లునుగూడ నా తురతతో భయవిహ్వలములగునా ననములతో తలుపుకంటలలోనుండి వెళ్ళిరావులు చూడసాగిరి. బండివెనుక బలకాలరగు నిరువురు పడుచువాండ్లునిలబడియుండిరి. ఆబండి వైకుండిన చెప్పికో ఎటకేగికో దైవమునకేరక. ఎరిగినవారెవరును లేరు. తరువాతనొకబండివచ్చినది. దానిలో ముగ్గురుముగ్గులిగడ్డిస్త్రీలు మూటలను ముల్లెలను గట్టిగాపట్టుకొని కూర్చుండియుండిరి. తరువాత మరొక బండిపోయినది. వారువెనుక ట్రంకుపెట్టెలను బరువులను, బాంబులను మూటలను పట్టుకొని యొక్కొకరుగ చాలయంది జాగ్రత్తపురును విడచిపోవుచుండిరి. నాయకులు, మీనములు, అయ్యులు, అయ్యంగారులు, వెండలియాలు, కెట్టియాలు, మంగుసూరువారు, మలచారువారు, వీరనీల చిన్నలువెళ్ళు స్త్రీలుపురుషులు, అందరునుగూడ నెట్టిమాటలను చెప్పుకొని నెట్టిమందలలె పోవసాగిరి. ఈవిధిగా పొవుగంటనెవ్వరికీ గొప్పముగ్గురు బట్టలను గట్టుకొనిచేదనొక కుసాకిపట్టుకొని నెట్టిమాటలను చెప్పిపోయిరి. నెట్టిమాటలను అతివేగమున సమద్రవ్యమునకు పరుగెత్తుచుండెను. నెట్టిమాటలను సమాచారములు గూడ నొకవారితో నొకటి సంబంధములేకుండ వచ్చుచుండెను. ఏమిచెప్పటకును పిలువెను. ప్రజలకేసంగతియు తుదయను మొదలునుగూడ తెలియకుండెను. నేనంటే మేడదిగివీధిలోనికి పోయితిని. మరేమియును తొందరలేదు. కింగ్ నాయులు తోట్లు మూత్రములు కన్నునని కనబడిన వారితో నందరితోడను చెప్పితిని. అంతలో నొక జబ్బాబుడివచ్చినది. వీకమ్మమాఫీసులోనో లేక ఆసంబంధమగు మరేయే కచేరీలోనో నెద్దుపనిలోనున్న యొకవైందవో దొడ్డి ఆలుబిళ్లలతో నాబండినెక్కి పోవుచున్నాడని అనట నెవరో చెప్పకొనసాగిరి. అతడెవరో గాని సామము బిగ్గరగా నేడ్చుచుండెను. ఇంతలోయిద్దరు అంగ్లొయిడియును దొరలక్కడకువచ్చి ఒక యిసుపముక్కను మాకచ్చేరి కెదురుగా నున్న రాతిపలకలమీద మ్రోగించుచుండిరి. వీచిలో ఒక గుండు పగులగా నాముక్కలు పడినవనివారు చెప్పిరి. సుమారు మరే యొకగుండువరకును జగ్గసన్న మారితగా నుండి తరువాత కొంచెము తగిలినది.

భయోద్రేకము.

భయోద్రేకము కొద్దికాలము మాత్రమే యుండెనుగాని ప్రజల స్వల్పకాలమునందును విపరీతముగు నలబడినపొందిరి ఫిరంగుల మ్రోత వివబడిన ప్రతివీధిలోను జనులు గుంపులు గుంపులుగా విరగబడి గోలవెట్టుచు కేకలిచుచు సముద్ర సమీపమునండి ప్రవాహమువలె పరుగెత్తిపోవుచుండిరి. భవంతులు బండ్లను గుట్టుమును కట్టిచి పిల్లలను మేకలను పిల్లనలను బట్టుకొని బండ్లలోపడి పోవుచుండిరిగాని ఎక్కడోకొంతలనో ఎక్కివారికిని తోలేదువారికినిగూడ తలెత్తుకుండెను. వీరవారు తలుపులు తెరుచుకొని ఏమి ఏమి యని యరచుచు వీధిని బడిరి. ఎవరో శత్రువులు వచ్చినారు. ఫిరంగులు కాల్చుచున్నానను సంకెతితప్ప జరిగినదేమో యెవ్వరికిని తెలియదు. ఆరవను వారులతో చెప్పిపట్టణ మంతయు నట్లుడికి నట్లుడికి పోయినది.

III

అనగా మంగళవారమునాటిరాత్రి “ఎండెను” నెట్టిమాటలను చూచినది. జనులు వీధులలోకొద్ది మదనామును మొట్టమొదటి. మదరాసును దర్శించుటకీ మంది మాత్రమేయి అగ్ని. యూగోషియలు గాత్రభోజ మంచిననునుగా నుండెను. వారుచేసి ముచ్చటలు నము చేయుచుండిరో లేక, అప్పుడు నెట్టిమాటలను చెప్పకొనకుండిరో; హిందువులు చాలయం ఇండ్లలోచేరి లిలుపలుచినించుకొని య స్థితి ఇట్లుండెను. ఇంతలో నానావుగా నెద్దువెలుగు అపడినది. ఇది సర్వత్రా నెచ్చిపో కనివెట్టుటకు సుపయోగి అగపడినప్పుడు సముద్రతీరమున న “ఎండెను” స్త్రీ మరుగ మాచుచుండగ నేట్టి ఘోర, ఘోర, ఘోర, ఘోర ఒకటి లు వివబడినవి. 25 అని, ని కొకమాటగా చెప్పి, వారు వెండి పేరంటన అనుకొని లెక్కచే ఫిరంగులను కాల్చ గలు కాల్చబడి

ఎమ్మడెను పోకతూర్వమే, సమద్రతీరమున హర్షురకు దగ్గర నున్న రెండు కిగననాయలు లోట్లు (ట్యాంకులు) మట్టు కొనినవి.

నూనెతోట్లు మంతుట.

ఈరెండు లోట్లును ఒక్కొక్కటికే చెందియున్నవి. మంట, పట్టణమునందు అన్ని భాగములకును అగపడినది. నేను భోజనముచేసి అప్పుడే మేడమీదకు వెళ్లితిని. క్రిందినుండి నొకరువచ్చి ఆకసముమీద ఏగోవంతివెలుగు అగపడు చున్నదని నాకు చూపాడు. వెంటనే "ఎమ్మడెను" అదిప్రసరింపజేయు వెల్తురు మనస్సుకుతట్టినది. కాని "ఎమ్మడెను" ఏమిటి మదరాసుకు రావటమేమిటి? అని నేను నిశ్చయించుకొనితిని. కాని ఆకా సముపై అగపడుచున్న వింతవెల్తురును రెప్పలెత్తక చూచుచునే యుంటిని. ఆ వెల్తురు మెత్తముమీద వింతగనే యుండెను. ప్రతికాసంపాదకులు వింతలను ప్రచురించుటకు మొదటి వారుగదా? చూచి, ప్రచురించవలెనున్నదానినామ కలిగినది. జూబులో ఏదైనా తగ్గుబాటున్నదేమోయని ఒకమాట అనుకొంటిని. ఏమైనను, మాడవలెనని పట్టుపట్టి, ఒకన్నే హితునితో కలిసి మోటారుబండిపై నెక్కి మంట అగపడు చున్న దిక్కునకు వెల్తురు, మదరాసు ప్రెస్సుపత్రిక ఆఫీసు నొద్ద విచారించితిమి. అక్కడి పనివారు వెల్తురు అవ్వాయి చువ్వవలె ఆకసముమీద ఒకవైపునుండిఒకవైపునకు పరుగుడు చున్నదని చెప్పిరి. అక్కడినుండి బయలుదేరు చుండగ, వైకిలుమీద వెల్తురును ఒకరు "వెల్తురు అందు కంపెనీలో" ఎవో తగులబడు చున్నదని చెప్పిరి. తగులబడుచున్నది వెల్తురు అందు కంపెనీలోకదా? నేను అక్కడికి చేరువపడికి అర్పివేయుదును. పోయి లాభములేదని తలచి. ఐనను చూచి తీరకలయునని తీర్మానించుకొంటిని. మోటారుబండి కొంతదూరము పరుగెత్తినది. ఆకసముపైకి ఎగప్రాకినమంటలు మాకు అగపడినవి. నాన్నే హితుడు నూనెతోట్లు తగులబడుచున్నవి. అనుమానములేదనెను. ఈమాటలు అనుకొనుచు జార్జి టౌను చేరితిమి.

జనుల కోలాహలము.

మాబండి జనసమూహము మధ్యగావెల్లుచుండెను. ఇది ఏమిటని విచారించగా, భయపడి జనులు వెళ్లిపోవుచున్నారని తెలిసినది. స్త్రీలు, పురుషులు, పిల్లలు, గుంపులు గుంపులుగ వెల్లుచుండిరి. "ఎమ్మడెను" దోచిన ఎమ్మడెనుపోయినను, జార్జి టౌను ఫిరంగిగుండ్లతో భయంపడునని భయపడి జనులు మూట ములైలను చంక వెట్టుకొని వెళ్లిపోవుచుండిరి. ఆఖరుకునానె లోట్లకు కనుచూపు మేరలో నిలిచితిమి. అబ్బాచెప్పినవికాదు అమంటలు! ఆశ్చర్యము కలిగినది. దుఃఖము కలిగినది. ఆరెండు "వెల్తురోట్లు" తగుల పడుచున్నప్పుడు మంట, పొగ ఆకసము పైకి ఎగప్రాకుచు, చిమ్మచీకటిలో మునిగియున్న ఆకసమును పట్టవంటి మార్కకాంతితో కూడుకొన్న దానివలె చేయుచుండెను. వైవానుగమువలన ఆమట్టుపట్ల ఇన్నలేవు. కాబట్టి మంటపట్టణమంతటను వ్యాపించునను భయములేదు. మేము చూచుచుకొంచెముసేపు నిలిచితిమి. ఇంతలో, మోటారుబండ్లు, మోటారు వైకిళ్లు, వైకిళ్లు, రిక్షాలు, గుట్టపు బండెడ్లు, జనసమూహము, కోలాహలముగ, పట్టణమునాలుగు మూలలనుండియు, వచ్చుచుండెను. ఆప్రాంతము జరులతో క్రిక్కిరిసి పోయినది. వెద్దెలిరునాళ్ల ప్రద. పోలీసువారు ప్రాసము లోట్లదగ్గరకుపోనియ్యలేదు. పోలీసువారు గుట్టములనెక్కికొందరు, నడచికొందరు, గుంపులు గుంపులుగవచ్చిరి. సోల్దరులు, వాలంటీర్లు, ఇతరఉద్యోగులు, ప్రవాహమువలె అతివేగమునవచ్చి లోట్లదగ్గరకువెళ్లిరి. ఎల్లను కంపెనీ అసిస్టెంటు ఏజెంటు అగపడి ఈగదరగోళమున కంత, "ఎమ్మడెను" కారణమేమిటనెనెను. గమ్యముకుచెప్పుచు న్నాడనుకొంటిని. గమ్యముకాదు, సజమే చెప్పుచుండెను. ఏజెంటును మేడమీదకి తీసికొళ్లివెళ్లెను. వైగడిలోకొందరు స్నేహితులు కూర్చుండిమోటారుకొనుచుండిరి. నేనుకూడగది గోళి తనిపోక మేమున్నగదిలో హఠాత్తుగా వెలుతురగడి యుటికవెల్లిచూచితిమి. అది మరెమికాదు

వైఅంతసుమీదికి వెళ్లిరి. వారికి ఫిరంగి వైగావెల్లుచున్నట్లు అగపడినది. గుండు వారులోపలికవచ్చిరి. నేను మేడదిగి వెళ్లితిని. ఒక పోలీసుఉద్యోగి నన్ను కలసినదంతా చూసెను. లోట్లు పడుచుండెను. మాసమీపమున రజనులు రెండు నిలిచియుండె

డ? చిన్న పిట్టలవలెనున్న ఈ సులు, సోల్దరులు, పిరి. ఎంతలెంతవచ్చినను గులపడుచున్న లోట్ల డబ్బాలను గూర తలో ఇంకొకతోట్టి కవైపు కూలినది.

బరోపా మహాసంగ్రామము.

ఇతర వివరములు

జనరల్ ఆస్ఫుల్లి సమీపమునను, ఎగ్మూరులోను, సంఖ్యాకములాను కొన్ని గుండు బారూ. ఈ ప్రాద్దున ఎమ్మడెను సాండుచేసి దగ్గరకుపోయి నవ్వుమేమియు చేయి కుండగనే 7 గంటలవేళ వెదలిపోయినట్లు వెల్తురు అందు కో వారికి తెల్లగ్రామువచ్చినది. చెన్నపురి గవర్నరుగారు రేపటి రోజున చెన్నపురికి వచ్చుచున్నారు.

నోటీసు

ఈనెల 23 వ తేది రాత్రి 12 గంటలగాయకు ఇండి యానుండి యాదిగువ జెప్పబడినదేశములకు బోవుచుండిన తంతి వార్తలన్నియు తేటతెల్లముగా వ్రాయబడ వలెనయు పంపు వారిచేవాలగుడ నుండవలయుననియు, చే వ్రా ల కు గూడ, సామ్యకట్టవలెనయు ని బంధన లుండి యున్నవిగద. అట్టితంతివార్తలలో నికముందు పదియక్షర ములాకమాటక్రింద యెన్నబడి చార్జిజేయబడును. కిఫ్, వాజ్ మొదలగు వర్తకనరళిమాటలుగాని అంతయుగో మునుపటి వలెనే 5 అక్షరములుగాని అంకెలుగాని యొకమాటగా గణింపబడును. వర్తకనరళిసంజ్ఞాకాలల నెక్కువగా వార్తకు చివరనున్న అంకెలుగాని అక్షరములుగాని యొకమాటగా గణింపబడును. ప్రస్తుతమువలెనే తంతివార్తలు వ్రాయబడుచుం డును; పంపబడుచుండును. తంతివార్తలు పంపువారే ప్రతిపది యవయక్షరమును గుర్తువెట్టుకొని ప్రోత్సాహము చేసినవో పంపుటయం చాలస్వముకాదు. ఎన్ని అక్షరము లున్నదియు దెల్పచు ప్రతి తంతివార్తకును మొదటదెలుపలెను.

ఇంగ్లాండు-ప్రాస్సులు.

ఈజిప్టుయొడ తత్తరపాటు.

లండను సెప్టెంబరు 21:—ఈజిప్టు అను వెనిస్యలరు ఓరియంటల్ కంపెనీవారి యొడకు ఉమాంటువద్ద తత్తరపాటు కలిగెను. యుద్ధసాధనములు గూర్చుండిన వర్తకపుటోడ యొకటి దీనిని నిలువనాజ్ఞాపించెను. అట్లాజ్ఞాపించిన యొడ యేరా ప్రైమువారిదో తెలియకపోవుటచే దీనిని మునుముతో, ఈ జిప్టు ముందునకుబోయెను. రెండవయొడ 'ఈజిప్టు' దరువు నారంభించి యుద్ధపుటోడల కీ సమాచారమును తీగలేనితంతి ద్వారాదెలిసెను. ఈజిప్టు ప్రియత్నులకు బోవుచుండ కొన్ని బ్రిటిషుయుద్ధపుటోడలును కొన్ని ఫ్రెంచియుద్ధపు టోడలును గనబడెను. వెంటనే ఈజిప్టు నిలిచెను. అప్పుడు నిలువనాజ్ఞా పించినయొడ ఫ్రెంచివారిదని తెలిసెను.

ఎయినివద్ద పోరాటము.

జర్మనుచక్రవర్తిదగ్గర నుండెను.

ఎయినివద్ద జర్మనీవారు మిత్రమండలివారిమీద నెంత భీకరముగ పడినదియు టయున్ను పత్రికావిలేఖరుడు విరళముగ వర్ణించియున్నాడు. సంఖ్యాబలముచే నైనను బ్రిటిషువారిని వెనుకకు ద్రోయుటకై సైనికుల విన్నవీరత్వముచెప్పుచు, కొండ విరిగి మీదబడినమృత్యున జర్మను వైని కులు బ్రిటిషువారివైబడిరి. బ్రిటిషు ఉద్యోగి యులు బహు చిత్తశాంతి గలిగి యుండిరి. వీరిచిత్తశాంతియే వైని కులను బోరాటమునకు బురికొల్పెను. ఇదియు మనవారు చూపిన సాహసమును జర్మనీవారికి సత్తునలిగించెను. నాన్నివద్ద జర్మనీవారు మిత్రమండలివారివై బడుచుండ విలియం చక్ర వర్తిగారు చూచిరి. అందు జర్మనీవారు విఫలమగుటచూచి నప్పుడు విలియంచక్రవర్తిగారు నోట మాటలేకుండ వెల్లి పోయిరి.

బ్రస్సెల్సులో ఆస్పియము.

బ్రస్సెల్సులో నిధిరక్షణజర్మనీవారిచేబడిగద. వీరి నక్కడనుంచి మార్చి ఆస్పియావైనికుల నుంచిరని దెలియు చున్నది.

చర్చిలుగారి ప్రసంగము.

క్రొత్తవారి. వైస్యమునకు జర్మనుసంబంధమున లివర్పూలునందు జరిగిన యొకసభయందు చర్చిలుగా రిల్లు

యక్. ఇ. స్మిత్తుగారు కొద్దిదినములలో రణరంగమునకు బోవ నున్నారు. వారు తిరిగి సురక్షితముగా వత్తురుగాక.. యుద్ధఫలితమునుగూర్చి నాకేమియు చింతలేదు. మనవైస్యముల కెన్నడనుకొనని మేలుకలిగెను. ప్రాస్సులో జరుగు గొప్ప యుద్ధములన్నియు నిప్పుబడియుగంతులైనవేళమునకు చాల దక్షిణమునందు జరుగునని తలంచితిని. జర్మనీవారి నాకా దళము యుద్ధమునకు రాకపోయినవో ఎటుకలను, త్రవ్వి బయటికి దీయుమాదిరిని నీయోడలనుగూడ వెలుపలికి వచ్చు లాగున జేయుదుము.

ఆల్బర్టు రాకొమరుడు.

ఆల్బర్టునుండు ఆల్బర్టు రాకొమరునికి గుణముగా నున్నది.

మనము ముందునకు బోతిమి.

లండను సెప్టెంబరు 22:—ప్రాస్సులోనాడు రాత్రి 11 గంటలకు ప్యారిసునగరమున దొరతనమువారిట్లు ప్రకటిం చిరి. నేటి పోరాట మంత తీవ్రముగాలేదు. ముఖ్యముగార్మి, ఆర్ట్ నులమధ్య మనము ముందునకు బోతిమి.

వెగేసను యుద్ధపుటోడ.

నవ్వుమేయ యుద్ధోగియులు.

వెగేసను ఆను నోడ, ముంచివేయబడెనని దెలిసియున్నది గద అందు కమాండరు టగ్గురు, లెఫ్టెనెంటుజేఫ్ ఆను ఉద్యోగి యులుగూడ నవ్వుమేయవారిలో జేరియున్నారు.

ఉద్యోగములలో నభివృద్ధి

ఈక్రిందివారికి యుద్ధోగములలో నభివృద్ధి జేయబడెను. మేజర్ జనరల్ సర్. సి. మ్యాక్డిగానికి లెఫ్టెనెంటు జనరల్ మేజర్ జనరల్ సర్. డబ్ల్యు. రాబర్టుసన్ గారికి గౌరవ నీయులగు కర్నల్ డబ్ల్యు. లాంబ్టన్ గారికి బ్రైగాడిరు జనరల్, వీరందరును ఈనెల 9 తేదీని ఫీల్డు మార్షల్ సర్ జాక్ ఫ్రెంచిగా రంపిన జాబునందు బ్రశంసించబడిరి. రాబర్టుసన్ ఇదివరలో నొక భటుడుగా నుండువారు.

జర్మనీవారు మాన్యుక్ వెల్లిరి. జనరల్ క్లక్కుగారు తమ యుద్ధోగియులను మాన్యుక్ దుర్గం నుండి వదలి గలిగినది.

సంధి. ప్రమాత్తు ములు.

వాసింగ్టను సెప్టెంబరు 22—సందర్భము లంతగా నను కూలము గాని కాలమునందు సంధి సలహాలు జరిగియుండుటచే సంయుక్త రాష్ట్రములవారు సంధిచేసి, మానకపోటి కుపకార ము గానింప జాలకయుండిరని వైటుచానునకు వచ్చిన వారికి ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారు జవాబు నొసంగిరి.

ఇంగ్లాండునకు పంచదార యెగుమతి.

నెలకు 150000 టన్నుల పంచదారను ఇంగ్లాండున కెగుమతి జేయవచ్చు సహజబలమర్తవర్తమువారు తీర్మానించిరి.

టూర్పెడో నవ్వుమయ్యెను.

వెకింగు సెప్టెంబరు 22:—టూర్పెడోకుబయట జపాను వారింకొక టూర్పెడో పడవ పోగొట్టుకొనిరి. ఇదిరెండవది. ఈపడవను జర్మనువారి యుద్ధనావ ముంచివేసెను.

ఒక తీర్మానము.

దక్షిణాఫ్రికాలో పారట్జోగట్టు కక్షివారి ప్రబల స్థానముగు తెల్లలో హేమునందు జరిగిన యుద్ధంలో జర్మనీవారి సోతువెల్తురు ఆఫ్రికామీదకు దొరతనమువారు యుద్ధమునకు బోవ సాయపడుటకు తీర్మానింప బడెను.

రీమునందలి ఘోరకృత్యములు.

రీమునందు జరిగిన ఘోరకృత్యములచే ప్రపంచము సం దంతటను భీతావహము కలిగినది. ప్రపంచములోని చిత్రకళా విద్యాభిమాను లందరును గలిసి యాకృత్యమునకు తమ యస మ్మతిని దెలుపవలెనని మట్టయెత్తు. నందలి శిక్షికారుడొకడు చెప్పుచున్నాడు. రోమునందలి ఫ్రెంచివారి రాయబా గారికిని జర్మనీ యధికారులకును ఇటలీవారి చిత్రవిద్యా స ఘము లనేకములవారు తమ యసమ్మతిని దెలిపిరి.

రీము దగుల బెట్టుబడినదని జర్మనీదొరతనము వారు

నా కాదశమువారిని మెచ్చుకొనిరి.

లండను సెప్టెంబరు 22:— వెన్స్డే లోన్ సర్ జాన్ బ్రెన్ డి. జాన్ నా కాదశమువారికి సేవలను చేసినందులకు గొప్ప మొత్తము లిచ్చబడినది తెలుపుచు నావికులకాగ్య నిర్వహణమునకు వారిని మెచ్చుకొనిరి.

ఎరుసేను యుద్ధము

లండను సెప్టెంబరు 22:— ఈ యుద్ధములో నికనుబయాప జయములను నిగ్గు యించుటకు పీలులే మనుజులను శత్రువులనుండి అగ్ని వర్షముకురియుచున్న ను అంగ్లేయ ఫ్రెంచి సేనలు మెల్ల మెల్లగా జర్మను సేనలనుండి ప్రదేశములకు దారిచేసికొని పోవుచున్న వి. జర్మను సేనలకును, అంగ్లేయ ఫ్రెంచి సేనలకును మధ్య నుండిన ప్రదేశము బురదనేల. ఎన్నియోకాలువలెను వి. అందుచే కాలబలమును పోవుట నిశ్చయముగ నున్నది. కంద కములు శ్రద్ధిదానిలో దాగిపోవిన శత్రువులకెదురుగ వచ్చి యుద్ధచేయుటవలన చాలనష్టము కలుగును. ఇప్పుడిట్లు కంద కములలోనుండి జర్మనులకు తెదురుగ నెలవబడి యుద్ధము చేయవలసిని యవసరమును తెప్పించుచు క్రొత్త వచ్చిన అంగ్లేయ ఫ్రెంచి సేనలు పడమటినుండి సెయింటు క్లౌడునుండి జర్మనులవద్ద పడుచున్న పని ఆయుధమునుండి తెలియుచున్నది అంగ్లేయ ఫ్రెంచి సేనల సీతగతులు బాగుగ నున్నవని యుద్ధ రంగమునుండి వచ్చిన అంగ్లేయ మేజరు తెలియ జేయుచున్నాడు.

దూదివ గ్రకము.

ఒక సలహా

లండను సెప్టెంబరు 21:— ప్రస్తుతమునందు వర్తకము బహుమందుముగ నున్నది. ఈ సమయమున దొరతనము వారు దూదిని మొత్తముగ గూర్చుకొనుచున్నట్లు ఇట్లు చేయక పోవుటచే ముందు చిక్కులు కలుగునని దోచుచున్నది. ఆహార పదార్థము లెక్కువగా ధ్వంసము చేయబడుటచే ముందు వ్యవసాయకాలమునందాహార పదార్థముల సేద్యము నెక్కువ జేయవలసివచ్చును. అని సర్ చార్లస్ మకారాగారోజ్ హుసెందు వ్రాయుచున్నారు.

జర్మనీ

జర్మనీవారికృత్యము.

లండను సెప్టెంబరు 21:— ఆంగ్లేయులలో దక్షిణ భాగమునందున్న దగుల బెల్జియం జర్మనులవారు చేసిన యు మిక్కిలి యలబడి గలుగచేయుచున్నారు. (బ్రెస్లెన్ నందంతయు శాంతిగ నున్నది.

జర్మనీ ఆస్త్రియా సేనలు.

లండను సెప్టెంబరు 22:— సెట్రోగ్రాడు—సాక్ విస్టాక్ సదులమధ్య ఆస్త్రియా జర్మనీవారి సైన్యములు చతుర్ముఖాకార ప్రదేశమున జిక్కుబడినవి తెలియుచున్నది. ఈ ప్రదేశము 32 మైళ్ల పొడవును 16 మైళ్ల వెల్తుర (వెజెస్ట్రీల్ మొదలు బొగొస్లావ్ జాన్ జెఫ్, డిసాఫ్ వరకున్నది. రష్యావారు 12 స్లావ్ మీద, ఫిరింగులు వారు చేయుటకు ప్రారంభించిరి. వారు వెజెస్ట్రీల్ మట్టిడి నారంభించిరి.

క్రాకో ప్రజలు పారిపోవుచున్నారు.

క్రాకోనుండి ప్రజలు పారిపోవుచున్నారు. బహుశా పట్టణము రష్యావారి స్వాధీనము గావించబడును.

జర్మనీలో వరదలు.

జర్మనీదేశములో వరద లెక్కువగా నున్నది.

అలహాబాదు.

జర్మను సేనల యేర్పాటులు.

అలహాబాదు సెప్టెంబరు 22:— పయనీరు ప్రతీక లండను నిలేఖకు డిట్లు తంతివాస్తవ పంపుచున్నాడు.

టయిము ప్రతీకయుద్ధ విలేఖకు డిట్లు తెలియ జేయుచున్నాడు. ఆరింటికి తక్కువగాకుండ జర్మను సటాలములు రష్యా వైపుకు వెళ్లినవని మనము ఊహించవచ్చును. దీనివలన యుద్ధరంగములో 11 పటాలములుండును. వీరికి సహాయముగ చాలమంది రిజర్వు సైనికులున్నారు. జనరలు కెన్నెన కాంపు గారి నాయకత్వముక్రింద యుండిన సేన బహుశా వై మెనుకు వెనుక నుండవచ్చును. సహాయముగ మరికొంత సేన వచ్చియుండును. (The Times, 22-9-1914) జర్మనులకు ప్రయోజనములే "us" were

ఇంటియగాక కాలనపాఠ్యకరమయినది. అందుచే వీరు తమ సేనలను శత్రువులమీద పడకుండ కాపాడుకొనుచు, నాల్గు పటాలములను, ప్రాన్సుకుగాని సిరియాకుగాని పంపుకొనుట మంచిది. తూర్పు ప్రాన్సులో నెక్కువగ నుండిన జర్మను సేనలు తిరిగి ప్రాన్సులోనికి వెళ్లుటకు వ్యవధియండదు. అందువలన చాల సేనలు సిరియాకును, పోసెను ప్రాంతములకును రావచ్చును. ముందుయుద్ధము యిక్కడ జరుగవచ్చును. కుడిభాగమున ననుండిన రష్యావారి సేనలు ముందుకు రాకుండచేయుటకు కావలసినవారిని తూర్పు ప్రాన్సులో నుంచవచ్చును. శత్రువులు మీద పడకుండ రక్షించుకొనుచు వెనుకకువచ్చుచున్న జర్మను సేనలకు మద్దతుగ క్రొత్త సైన్యము వచ్చినయెడల తిరిగి శత్రువుల మీద పడుటకు వీలుండును.

అర్థశాస్త్రమా? వార్తాశాస్త్రమా?

IV

కొ. కుమారస్వామిశాస్త్రి. డి. ఏ., గాంధీలు వ్రాయుచున్నారు:—

మాదనది. "రెడ్డిగారు అర్థశాస్త్రమును ద్రవ్యశాస్త్రముని యెచ్చుటను వ్రాసియుండెను. బురుషాధిపతియైన రెండవ దానికి సంబంధించిన విషయములను కాపించునదియే యని యర్థము." అని వ్రాసిరి. ఈవాక్యము అసలు రెడ్డిగారు వినిన సేమందుకో చెప్పబాలను. రెండవపురుషుడు సాధించుటకు గా వ్రాయబడినైన చాణక్యది అర్థశాస్త్రములయందు దుర్గిర్యాణము, రాజ్యపాలనము, యుద్ధవిధానములు, శత్రు చిత్రితవిధానములు, సంధివిగ్రహ, ఆసనయాన సంక్రమ వైద్యధి భావబోధకముగ మార్గజ్యము, నగరనిర్మాణము, ఇవన్నియు నున్నవి. ఈవిషయములేవైన రెడ్డిగారి గ్రంథమునందున్నవియా? "ప్రజాపాలనా ద్యుపయుక్తార్థ ప్రతిపాదనపరం విద్యాస్థాన మగ వేద ఇశ్వరశాస్త్రమితి దండనీతితితో వ్యతే. తవోప వేదాంతతం నీతిశాస్త్రశాస్త్రమునాద శాస్త్రాదికం సర్వతత్త్వైవాంతర్యాతం" అని పరవస్తు రంగాచార్యులవారు వ్రాసినట్లు విమర్శకులవారు చూపిరి. ఈ యర్థము ననుసరించియే రామలింగారెడ్డి గారు తమ గ్రంథమునకు "పేరుపెట్టిరట!! ఇందలి విషయము లొకటియైన రెడ్డిగారి గ్రంథమునందున్న వే? రంగాచార్యులవారి నిర్వచనము చాణక్యని అర్థశాస్త్రమునకు ను, శుక్రని దండనీతికిని సంపూర్ణముగ సరిపోవుచున్నది. ఈనిర్వచనమునందలి ఒక్కొక్క లక్షణమును యథాప్రాధాన్యముగ (రంగాచార్యులవారి నిర్దేశిత) ఈ యంశమునందు దృష్టియుంచియే వ్రాయబడినది.) సరి పోవుచున్నది. రెడ్డిగారి గ్రంథాంతర్గతములగు విషయములకు ఈ నిర్దేశిని ఏలాటిసంబంధము కనబడలేదు. స్థూలముగ విమర్శకులవా లొకవిషయము విశారంపవచ్చును. ఇప్పుడు ఆంధ్రమున సేవశాస్త్రరచనచేయువారు తమ శాస్త్రమునకుం దగిన పారిభాషికపదములను పురాతన శాస్త్రములనుండి గ్రహించియో, వానియందు లేనియెడగాని ఉండి తమకు తెలియని యత్రుకుగాని క్రొత్తవి గల్పించియో వ్రాయుచు, జనులకు సులభముగా తెలియుటకై అట్టిపదములకు ప్రక్కను ఇంగ్లీషు పదములు వ్రాయుచున్నారు. అట్టి సందర్భములందు ఇంగ్లీషు పదమున కర్థము సులభముగా నందరకు తెలియును. కనుక ఇంగ్లీషుపదమునకు దుర్లభముగ వ్యముతోడ సదరు తెనుగు పదమో సంస్కృతపదమో వాడబడినదనుట స్పష్టము. రామలింగారెడ్డిగారిగ్రంథము అట్లుమీదనే శాస్త్రనామము తాటికాయలంతంత యత్నములతో "పారిటికల్ ఎక్సామి, అనిముద్ర పబడియున్నది. మరి పారిటికల్ ఎక్సామియన్న సేమిశాస్త్రము? శాస్త్రగ్రంథములు దొరకకపోయినయెడల ఏ యింగ్లీషు నిఘంటునుండు జూచినను "ది సయన్స్ రిలేటింగ్ టు ప్రాడక్ష్షన్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ ఎండ్ కన్సమ్ప్షన్ ఆఫ్ వెల్త్" అని సులభముగా వెరుంగవచ్చును. "ఇన్ వెస్టిగల్స్ దికాజెన్ ఆఫ్ ది మెటీరియల్ ప్రాస్పెరిటీ ఆఫ్ ఎనేవల్" అం "పిస్టర్ వ్రాయుచున్నాడు. ఇందు మొదటినిర్దేశి కొంత ప్రాతకడిగట్టును ఎకనామిక్సు అను శాస్త్రము మానవుల తృప్తలంగూర్చును వానిం దృష్టిజేసికొను మార్గములు సాధనములంగూర్చును వ్రాయుచున్నది జీడ్ గారు వచించినారు. ఈ తృప్తలం దృష్టి గలిగించునది వెల్త్. వెల్త్ వస్తురూపముగను అవస్తువుగను (మెటీరియల్-నాన్ మెటీరియల్) నుండవచ్చును. అని తెలియుచున్నది. కాని ఇవి మిక్కిలి నూత్నములు. జీడ్ యందలి విషయ విభాగము జూచిన ప్రాడక్ష్షన్, డిస్ట్రిబ్యూషన్ కన్సమ్ప్షన్ అను మూడు ప్రధానాధ్యాయములే శాస్త్రమును సంపూర్ణజేయుచున్నవి. అదియందు యూరపునందు సయన్స్ ఆఫ్ వెల్త్ అని యుంచినందునను, అవస్తువుగ వెల్త్ శాస్త్ర

గ్రంథములందు వెల్త్ యొక్క నిర్దేశియందుమాత్రము చేయచున్న సేవల శాస్త్ర సంగ్రహిక్త మాత్రమున్నట్లు శాస్త్రకారులు సామాన్యముగ వస్తురూపముగ వెల్త్ నుద్దేశించి చక్కలు నడపుచుండుటచేతను (ఈయంశమునకు రెడ్డిగారి గ్రంథమునుండి నిదర్శనములు చూపెదను) స్థూలముగా వెల్త్ అనగా వస్తురూపముగ వెల్త్ నుగూర్చి చెప్ప శాస్త్రము అనగా శుక్రాచార్యుల మతమున ధనమునుగూర్చి చెప్ప శాస్త్రముని యేర్పడుచున్నది. ఇక రెడ్డిగారి గ్రంథమునందు జాతము:—

(1) ఉపోద్ఘాతమున, (సహాయ సంపాదకునిచే వ్రాయబడినను గ్రంథకర్త యంగీకారమున్న దనుకొనవచ్చును. అధమమున వెల్త్ వివిధముగా విద్యజ్ఞుల చేత గ్రహింపబడుచున్నదో తెలియగలదు. ఆయర్థముననే 'అర్థము' అను పదము వీరిమతమువారు వ్రాయగించిరి.) 2 వ పుటయందు లోకములోని సంపత్తియొక్క సర్వమే.....సంపత్తి.

అదే అర్థము..... అనియు, మరల, ఉపయోగకరములను, పరిమితములను, మార్పుకొనబడగలవియు నగు వస్తువులు అర్థము. ఉదా: భోజనపదార్థములు, ఇండ్లు, బండ్లు వస్త్రములు. అర్థము సున్నతిజేసికొనుట అనగా మనుష్యులకు కావలసిన సామగ్రిలను చేయుట అని యున్నది.

(2) గ్రంథము 1 పుటయందు..... ధనము విద్య గూర్చుపలపలయు..... అను వచనము వ్రాసిరి. ధనము అను పదము గమనింపుడు.

(3) ఒక పుటయందు— "ఈమణిత్రయంబులలో నొకటి యగుటచే (ఎన్నిత్రయంబులలో!) ధనమునం దా సక్తి తగదనియు, మరియు నర్థంబు చతుర్విధ పురుషార్థంబులం దొండగుట నవశ్యంబు కాంక్షింప దగినదనియు నదే భారతమున నున్నది" ఇందు "అర్థము" ను "ధనము" ను ఒక్కటియే.

(4) 12 వ పుటయందు— అర్థము తనంత ప్రత్యేకముగా మనకుపయోగమునకు వచ్చునట్టిదికాదు. రూప్యములను చేచి తినువారెవరునులేరు. ఇంక ధనమువలని ప్రయోజన మేమిన్న..... ధనముగాక తక్కిన వస్తువులు గూడ....." — ఇట్లు అర్థము రూప్యములు — ధనము మూడును వస్తువులు (మెటీరియల్)

(5) 26 వ పుట— అర్థనిరూపణము చేయుచు "ఇక సర్వ స్వభావంబు నిగ్గుంప వలయు, అర్థమున ద్రవ్యము మాత్రమే కాదు. వాంఛాపూరికి నిమిత్త మాత్రమగు మూల్య సహిత వస్తు సముదాయ మంతయు నర్థంబు నావడు.

[ఇంతమట్టుకు శుకనీతియందలి "సపకుభాన్య వస్త్రాది తృణాంత ధనసంజ్ఞకల్పి" అన ధన నిర్వచనమునకు సరిగా సరిపోవుచున్నది]

ఎనిమిది వేరగ్రాఫులు దాటిపోయి 29 వ పుటయందు "సరూపములగు వస్తువులే గాదు. క్రియలు సైత మర్థంబునడిచినో నర్థములగును" అని వ్రాసియున్నారు. ఇదియే అవస్తుధనము. (నాన్ మెటీరియల్)

(6) రెండవసంపుటము సంపాదకీయ భూమిక పుట xvii యందు.

... "ఇంగ్లాండులో ప్రతిమనిషియొక్క ఆదాయము 88 పౌండులకే రు 495 లు ఇక మనదేశముందున్నోరు 27 లు. ఇట్టి యార్థిక సీతిలో....." మరల xx పుటయందు "ఈ యార్థిక న్యాయములను నియమములనుగూర్చి తెలుపునదే అర్థశాస్త్రము" అనియున్నది.

(7) మొదటసంపుటము గ్లాసరియయ అర్థము=వెల్త్ అర్థిక=ఎకనామిక్ అనియున్నది. ఈ ప్రమాణములవలన క్రింది యంశములు తేటపడుచున్నవి. రామలింగారెడ్డిగారి "యర్థశాస్త్ర" మనుగ్రంథముంబట్టి, అర్థశాస్త్రమనగా, "ఎక్సామి ఎక్సామి" అర్థమునుగురించి బోధించునదియనియు ధనములేక ద్రవ్యమనియు తెలియును.

ఇన్ని ప్రయోగములు గ్రంథమున వైవాక్యము వ్రాయట కనుచి గొప్ప చిత్రమేమన పరవస్తు రం దుంచుకొనియు అర్థశాస్త్రమన దించుటే

రంగాచార్యులవారి విషయములు. (1) ప్ర మనకుండు నిదర్శనము: (3) నీతిశాస్త్రము (6) గజశాస్త్రము. రత్నపరీక్ష, సాం

శినదని జర

THE GREAT EUROPEAN WAR.

THE BATTLE OF AISNE: ALLIES' APPRECIABLE PROGRESS.

GERMANY'S VANDALISM: WORLD-WIDE HORROR.

A JAPANESE TORPEDO BOAT SUNK.

THE "EMDEN" BOMBARDS MADRAS.

RUSSIA TRAPS AUSTRIANS AND GERMANS.

(REUTER'S AGENCY.)

Our to-day's war news is both better and worse than yesterday's though from the point of view of the probable ultimate result it must be considered better. As regards the Centre of war we have the French Communiqué which says that the armies of France have made an appreciable progress especially between Rheims and Argonne. The allied forces have succeeded in forming a turning movement and are attacking the enemy from the west also at St. Quentin. The German and Austrian armies are hemmed in in a corner in Galicia and the Russians have begun the bombardment of Jaroslav and the investment of Przysnal. The Japanese have lost a second torpedo boat outside Kiachau sunk by a German Cruiser. Nearest home we have had the gay but grim flying visit of our Bay of Bengal enemy-friend the 'Emden.' She appeared broadside last night at 9 P. M. smartly dressed in her brilliant searchlight in the offing to the South-east of our harbour, threw a number of shells and a quantity of shot on the city off its guard, caused a good deal of damage—setting fire to two kerosine tanks, killing a few individuals, and hitting a number of buildings on the beach—and at the first shot from the awakened arsenals disappeared into the southern gloom. A fuller report of this romantic adventure our readers will be able to find in our Telugu Telegraphic Columns.

CREAT BRITAIN.

The Battle of Aisne.

LONDON, September 22.—(12-40 P. M.)—The battle of Aisne is still undecided. The allies are gradually eating their way into the German position in face of an appalling fire from the German heavy artillery. The intervening ground is marshy and intersected by canals which hamper an infantry advance.

A Turning Movement.

LONDON, September 22.—It is reported from Amiens that fresh allied forces are attacking from the west at St. Quentin forming a turning movement and so relieving the frontal assault on entrenched positions which is terribly costly. This new Army is probably not entirely French. It is believed to comprise considerable cavalry force.

Situation Improving.

LONDON, September 22.—A British Major who has arrived in Paris from the front says that the situation of the allies is excellent and has considerably improved during the past forty-eight hours.

The Battle of the Aisne.

"TIMES" ACCOUNT.

Holocaust of Germans.

LONDON, September 21.—The Correspondent of the "Times" graphically describes the desperate nature of the German onslaught on the Aisne.

The men were literally thrown away to act as a mere dead weight and were hurled down upon the British lines like a landslide. The British Officers were wonderfully cool and their coolness made their men fight.

That and a bit of pluck wore out the Germans whose losses were colossal.

The Kaiser at Nancy.

The Emperor William witnessed the second assault at Nancy and when it failed he walked away without word.

Naval Operations.

THE P. and O. "EGYPT."

A Narrow Escape.

LONDON, September 21.—(4-16 A. M.) The Peninsular and Oriental Liner "Egypt" had an exciting experience near Ushant. An armed merchant vessel ordered her to stop but as the nationality of the merchant vessel could not be discerned the "Egypt" took no notice but went ahead at full speed.

The merchantman gave chase sending wireless messages to warships. As the "Egypt" made for Plymouth several British and French warships appeared whereupon the "Egypt" stopped. She then discovered that the merchantman was French.

British Cruiser Disabled.

Casualties Among Officers.

LONDON, September 22.—(4-15 A. M.) Among the Officers killed on "Pegasus" were Commander Turner and Lieutenant Drake.

The "Pegasus" Beached.

LONDON, September 22.—H. M. Cruiser "Pegasus" has been beached.

Mr. Churchill's Speech.

Mr. Smith Goes to the Front.

LONDON, September 21.—(11-55 P. M.)—Addressing an enthusiastic recruiting meeting in Liverpool, Mr. Churchill announced that Mr. F. E. Smith was in a few days off to the war. Mr. Churchill wished him a safe return.

Mr. Churchill stated that he had no anxiety as to the result of the war. Our arms had been blessed by unexpected good fortune. He had expected that the great battles in France would have been fought much further south.

If the German fleet did not come out to fight they would be dug out like rats in a hole.

Sir J. Jellicoe.

Congratulates the Fleet.

LONDON, September 22.—(5-15 A. M.)—Vice-Admiral Sir John Jellicoe in a general signal to the fleet announcing the grant of separation allowances congratulates the men on their work.

British Officers.

Promotions Gazetted.

LONDON, September 22.—The following promotions are Gazetted:—Major General Sir C. Macready to be Lieut-General, Major General Sir W. Robertson to be Lieut-General and Colonel the Honourable W. Lambton to be Brigadier-General. They were all three mentioned in Field Marshal Sir John French's despatch of the ninth instant, Sir W. Robertson is a ranker.

The Cot

Sir C. Mac

LONDON, September 22.—Charles Macara is present stagnant. Government action. The outlook will be the great destruction. extend their production. planting next season's crop.

Unemployment

Board of Tr

LONDON, September 22.—The Board of Trade shows that unemployment in the country was less than it was in September 1913.

INDIA.

The British Force.

History Being Compiled.

ALLAHABAD, September 22.—The London Correspondent of the "Pioneer" wires:—"Reports of the doings of the expeditionary forces are now being compiled by an officer specially entrusted with the duty."

Their Eastern Theatre.

THE GERMAN ARMIES.

THEIR DISPOSITION.

"Times" Correspondent's Opinion.

ALLAHABAD, September 22.—The "Pioneer's" London Correspondent cables:—"The 'Times' Military Correspondent says:—"We are justified in supposing that not less than six German army corps have gone east making eleven active corps at least available in this theatre and with these are associated a large number of reserve."

General Rennenkampf's Army is now probably behind the Niemen and has been reinforced. It is useless as well as dangerous for the Germans to pursue him and they may therefore decide to resume the defensive and send at least four corps either to France or Silesia.

Time will hardly permit for the surplus German corps in East Prussia to begin a fresh adventure in the west and it must therefore be supposed that the Germans will assemble a great group of armies in Galicia and about Posen for the main operations leaving in East Prussia only forces necessary to check the armies covering the Russian right while it is possible the German armies on the west may resume the offensive after receiving reinforcements.

The chances are that the German staff will endeavour to continue such operations as those now in progress on the Aisne until after the great collision with the main Austrian armies.

The Ruin of the Rheims Cathedral.

THE FRENCH FOREIGN MINISTER'S TELEGRAM.

LONDON, September 22.—The following telegram has been received from the French Foreign Minister in Bombay from M. Delcasse:—"Without being in a position to give any definite answer, I am sorry to hear of the destruction of the Rheims Cathedral."

1. LUTTA, September 22.—Delivering judgment in the "Glentive" case in which Michael Flaherty fireman of that vessel was charged with insubordination and refusal of duty by Captain Hart, the Commander, the Magistrate Mr. Camell said "it is not denied that the accused refused duty on the 16th and 17th. The defence raised was that the accused was justified in refusing duty owing to bad and insufficient food supplied. I cannot accept this defence in view of section 83 (5) assuming the case to be well-grounded. The discipline on the ship is a matter of too paramount importance for this grievance to justify refusal the truth or otherwise of the grievance would however be material in question of sentence. Now there is no doubt that the petition to the shipping master was a genuine one. Captain Hart admits grievances of some of the signatories and two of the signatories have been called as witnesses and have in my opinion substantiated the grievance complained of. They impressed me as being honest. Moreover the second Engineer admits that complaints were made at sea and the Chief Steward speaks of complaints, on the 10th September in Port. I come to the conclusion that the crew had a real grievance as to the food supplied and that the accused's refusal of duty was in consequence of such grievance. Taking this into consideration and also that the accused returned to duty on his own accord on the 19th I take a more lenient view of the case than I would otherwise have done and sentence the accused to three days simple imprisonment.

నోటీసు.

కొందఱు విలేఖకులు కాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగా వ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రాణకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయూచి విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపుననే వ్రాసి పంపుదుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. [ఆం. ప. సం.]

వారపత్రిక

చందాదారుల కెప్పటివలె రూ. 2-8-0

ఈపత్రికయొక్క యుపయోగము చదివిన వారలకు దెలిసియే యున్నది.

ఇంతవరకు నీపత్రిక సంగతి నెరుగని, భేతభాషాభిమానుల నందఱనుసమూహా పత్రికను దెప్పించవేడుచున్నాము.

తెలుగు పత్రికల యందెల్లను నెక్కువ వ్యాపకముగల వార్తాపత్రిక.

భూలోక వార్తలను వ్యవహారములను దెలిసుకొనుట కిది తగిన పత్రిక.

దివసపత్రిక యగ్రరేని వారలకు వారపత్రిక పంపబడు చుండును

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,
పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు.

మోహినీ తైలము.

ఈ తైలముల నూనెగల సీసా 1-కి వెల 0-12-0 లు శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మెదడుకు చలువజేయును.
కండ్లకు చలువజేయును.
వెండ్రుకలు పెరుగును.
వెండ్రుకలు నాలపండును.
వెండ్రుకలు నునుపుజేరును.
మనోహరముగా మండును.
సువాసన గలిగి యుండును.
వేలకు వేలు
సీసాలు విక్రయము.

తప్పకకొనుట యుక్తము

ఇది మనోహరమము జేయు విద్యాస్థులు, స్త్రీజనులు, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యములకు ప్రావగు కురులను మనోహరముగఁజేచి కాపాడును. ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు.

జ్వరహరి.

సీసా 1-కి వెల రూ. 0-12-0

జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్తగతిభేదమువలన గలుగును. సాధారణముగా నీటి, గాలి, స్థలపుమార్పువల్లనను కేహమునకు గాసి వలనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అయిదు పూటలు సేవించిన పట్టువిడుపుజ్వరములు, చలిపురాజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు మానును; కొద్దిదినముల సేవించిన శరీరము యధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగియుండును.

గ్రహణిమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-4 రు 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బుక విరేచనములు, జిగురు విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నశించును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును.

అమృతాంజనము డిప్లో, 109, శ్రీశోభన్, బొంబాయి.
9, జవాహర్విధి, మద్రాసు.

తేలు మందు.

వెల సీసా 1-కి 0-8-0, వి. పి. సహా 0-12-0.

తేలుకాటువలన అసాయములేదు గాని విశేష బాధగలదు. విషము నెత్తుదుగో తేలుకాటున ప్రవేశించదు. బాధనరములమెంట పెద్దనరముదగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటును మొద్దగునటుల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ ద్రావకము ననేకులు పరీక్షించిరి. ఇది మిగుల ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును. చెడకుండుటకు గాను రబ్బరు బిరడాగల సీసాగో మందు పోయబడినది. కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన బాధమాయమగును. మందును గలిగియున్న తాము బాధనడక నితరులకు పుణ్యము గట్టుకొనవచ్చును. ప్రతియింట నుండదగినది.

కఫహరి

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు. 1. శ్లేష్మము వలన ఏర్పడుదగ్గు, 2. కీలేకాలమున బలించు దగ్గు, 3. శ్వాసకోశముల సూక్ష్మనాళములందు ఏర్పడుదగ్గు 4. ఉబ్బసము, 5. క్షయదగ్గు దగ్గుకు సేవించవలసిన మందు దగ్గువిధమునుబట్టియుండును. శ్వాస పిల్లి కూతలు ఎగిర్చి ఆయాసము మొదలగు కఫరోగములు శ్వాసకోశముల సూక్ష్మనాళములయందు ఏర్పడు బొగ్గుపులుసువాయువు త్వరలో ప్రాణవాయువునకు మారనందున కలుగును. కఫరోగములు మేహకారకమునబట్టి శరీరమున బలహీనత యేర్పడినకొలది వృద్ధిజెందును. దగ్గుగలపత్రివారు దీని వెంటనుంచుకొనుట మంచిది.

కఫహరి ము.

ఈ మూర్తము నమూనా చి కేయబడినది దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసహేన శ్లేష్మజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట మంచిది. చిన్నడబ్బీ 1-4 0-8-0.

కలరామాత్రలు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా వ్యాధివలననే ఒకవిధమైన అంబుజాడ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందును మూడువైపులైన విషపురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. కలరా యుప్పుచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

వజ్రగుళికలు.

దీని వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు, సరఫాటుత్వమును కారణములు. రక్తపుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాయామమువలనను, జీతెండ్రుకలమువలనను గలుగును. న్యభిచారము, సుఖోగములు, మధ్యసములు, శ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును. దీనివలన శుక్లవర్ణము, స్థలము, శక్తిలేకుండుట, అగ్నిమాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుడనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును. వైజ్యబుద్ధి వజ్రగుళికలు పబ్రాముధమువంటివి.

కుష్టు తైలము.

బీళ్ళ 1-కి వెల రు. 0-8-0 వి. పి. సహ

ఈతైలము పొడలు, బొల్లి, తెలుగుకుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును

అమృతాంజనం డిప్లో, 109, శ్రీశోభన్, బొంబాయి.
9, జవాహర్విధి, మద్రాసు.

తామర తైలము

నీకు తామరబాధగలదా?

ఒక్క మా తామరతైలము డబ్బాను ఆరు అణాలకు కొని నాలుగైదు సార్లు రాచినయెడల తామర నిర్మూలమగును. నయము కాని యెడల మీ అరుఅణాలు తిరిగిజీసికొన వచ్చును.

అనేకసంవత్సరములు, మాసములు బాధపడిన వారు దీనివలన తక్షణమే సుఖముపొందిరి.

హా! నిదురపట్టక బజ్జబజ్జ బజ్జమందు అరస్థపక వానికైకడ వద్దు.

సుఖభోగి తైలము.

డబ్బీ 1-కి రు 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0

అన్నివిధముల వ్రణములకును, కొరుకు పుండ్లకును ఈ తైలము ఉపయోగించును. ఈతైలమును రాచిన పుండ్లు మానును. లోపలికి మాత్రలను తినవలయును. అన్ని గాయములను మాన్పును.

చుండుకు నూనె.

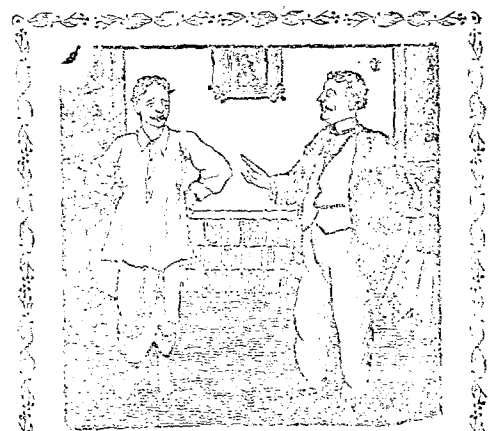
వెల సీసా 1-కి 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెకురాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెళ్ళుకులకు హానిగలుగక చక్కగఁ జెరుగ గలవు.

గజ్జికీ తైలము.

వెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేషబాధను గలిగించుచున్నవి. ఈతైలమును నాలుగుపూటలురాచిన తప్పక పనిజేయును.

వజ్రగుళికలు.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్త

పుష్టికి, శక్తికి, వజ్రాయుధము.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి వెల 1-0-0

అమృతాంజనము డిప్లో, నెం. 109, శ్రీశోభన్, బొంబాయి.

విజ్ఞాపనము

వారపత్రిక చందా
వారపత్రిక చందా
నైరము
ప్రిం

swara Kao at the Andhrapatrika Press, No. 9, Jehangir Street, George Town.